

Ajuntament de Puig-reig

CASTELL DE PUIG-REIG. BERGUEDA

MEMÒRIA

de l'excavació arqueològica realitzada durant els mesos de
juny i juliol de l'any 2015

Eudald Serra Giménez

Octubre de 2015

SERVEI DE PATRIMONI ARQUITECTÒNIC LOCAL

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Territori
i Sostenibilitat

Í N D E X

0. Dades generals.....	3
1. Situació i descripció del jaciment.....	4
2. Antecedents.....	7
3. Síntesi cronològica.....	9
4. Objectius de la intervenció i mètode.....	34
5. Desenvolupament dels treballs	
- Excavació al sector sud (Sondeig 4).....	37
- Excavació al sector sud-oest (Sondeig 2)..	38
- Excavació al sector est (Sondeig 3).....	39
- Conclusions.....	41
6. Datació de les unitats estratigràfiques.....	44
7. Plànols, plantes i seccions.....	47
8. Figures.....	54
9. Làmines.....	63
10. Bibliografia.....	70
11. Repertori estratigràfic.....	74
12. Inventari dels materials.....	114

0. DADES GENERALS

Lloc de la intervenció	Castell de Puig-reig
Població, comarca	Puig-reig, Berguedà
Dates de la intervenció	Del 15 de de juny al 17 de juliol de 2015
Expedient	2015/0004621
Tipus d'intervenció	Excavació arqueològica preventiva
Promotors	Ajuntament de Puig-reig, Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona
Direcció	Eudald Serra Giménez
Supervisor de la recerca	Albert López Mullor
Topografia i plànols	Centum

1. Situació i descripció del jaciment

1.1 SITUACIÓ

El castell de Puig-reig es troba dins del nucli urbà de Puig-reig (Berguedà), a la zona sud-est del mateix (figura 1). Durant l'Edat Mitjana aquest territori formava part dels feus de la casa vescomtal de Berguedà. A mitjan segle XX, es va iniciar una important urbanització de l'entorn, amb la construcció de la nova església parroquial i el nou cementiri així com, durant la segona meitat del segle XX es van anar construint diferents habitatges que van modificar de forma important la imatge de l'entorn.

El municipi de Puig-reig va viure un important creixement poblacional amb l'arribada de la industrialització i amb la construcció de les set colònies tèxtils que s'hi instal·laren seguint el curs del riu Llobregat. Així, dels 786 habitants que tenia el municipi l'any 1857 va passar a 6.279 l'any 1960. Amb la crisi del tèxtil de l'últim terç del segle XX la població va caure fins a estabilitzar-se actualment en 4.167 censats, l'any 2015.

El castell és situat a una altitud de 482 m sobre el nivell del mar, en un petit turó sobre el Llobregat, que al seu pas per Puig-reig fa un angle de 90 graus. El fort pendent existent entre el turó del castell i el curs del riu facilitaria la seva protecció ja que, amb la zona nord-est defensada de forma natural, tan sols era necessari construir una fortificació per a assegurar l'entrada sud-oest. Del sistema de muralles del castell encara resten visibles diversos trams de les tres línies que l'envoltaven segons la documentació. La primera protegia el recinte sobirà, la segona els espais jussans i la tercera encerclava el barri construït a la zona de l'església de Sant Martí.

Per arribar al castell cal prendre la carretera C-16 (km. 57-62), tant si s'hi accedeix venint de Berga com de Manresa, fins a arribar al nucli de Puig-reig. Un cop a l'interior, s'ha de prendre el carrer Verdaguer, tot seguit el carrer de l'Església, fins a arribar al recinte del castell. També s'hi pot accedir des del carrer Guillem de Berguedà, en cas de venir des del barri de les Abelles.

1.2. DESCRIPCIÓ DEL JACIMENT

El recinte sobirà del castell de Puig-reig es troba situat sobre una plataforma de roca natural, d'uns 100 metres quadrats (figura 2). Fins el mes de juliol de 2015, es trobava ocupada en part per una construcció de formigó, sobre la qual s'hi situava un equip de telecomunicacions i un petit dipòsit d'aigua per abastir als veïns de la zona.

L'existència d'aquesta construcció de formigó, aixecada els anys 80 del segle XX, sense utilitzar maquinària que perforés el terreny, no va modificar de forma substancial l'estratificació arqueològica conservada en bona part del recinte, però suposava un impediment a l'hora de realitzar treballs d'investigació a la part central del castell. Al cim de la plataforma rocallosa, a cop d'ull, s'hi pot observar un fragment del mur de tancament de la zona sud-oest, del qual se n'ha continuat excavant la part interna, i dos murs situats a la zona est, que s'han seguit excavant ampliant una trinxera de 2 metres d'amplada oberta la campanya passada. A més s'han descobert algunes restes constructives a la part inferior situada a migdia, de les quals se'n detallen els treballs i la datació en l'apartat de desenvolupament dels treballs.

2. Antecedents

2. ANTECEDENTS

Fins a l'any 2014 no s'havia realitzat cap intervenció arqueològica al recinte del castell de Puig-reig. Això no obstant, durant la restauració de l'església de Sant Martí, a les acaballes de la dècada dels cinquanta del segle XX, duta a terme per part del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments (ara anomenat de Patrimoni Arquitectònic Local) de la Diputació de Barcelona, es va incidir en l'entorn de l'edifici eliminant-ne els elements moderns per recuperar-ne l'estructura original.

A principis de la dècada dels seixanta, s'iniciaren les obres de construcció del nou cementiri i de la nova església parroquial. Segons testimonis orals, sembla que llavors es va optar per soterrar totes les restes que apareixien al eliminar el cementiri antic, i alguns veïns de la zona es varen apropiat de diversos objectes que consideraven de valor.

El mes de febrer de 2014, davant la demanda veïnal per eliminar l'equip de telecomunicacions (figura 3-4) situat al castell, i amb la voluntat de recuperar la zona pel seu valor històric i patrimonial, l'Ajuntament de Puig-reig va demanar al Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona una actuació preventiva prèvia a la retirada de la plataforma de formigó que sosté l'equip i la caseta de telecomunicacions; per tal de conèixer el valor històric de les possibles restes conservades. La memòria de l'excavació realitzada entre els mesos de setembre i octubre de 2014 va representar una primera aproximació a aquestes restes. En l'esmentada campanya s'incidí en zones perifèriques del castell, al voltant de la plataforma de formigó, per tal de decidir, si era convenient la seva retirada i prosseguir amb les excavacions.

3. Síntesi cronològica

3. SÍNTESI CRONOLÒGICA

Fins a la intervenció arqueològica realitzada l'any passat, les úniques referències que teníem disponibles sobre la història del castell de Puig-reig eren les documentals, que dataven de diferents moments; la fundació del castell en època comtal (segles IX-XI), la conversió en residència permanent dels vescomtes de Berguedà (segle XII), la transformació en seu d'una comanda templera (1236-1307) i més endavant hospitalera fins el posterior abandonament (1321-1585). L'estudi documental més exhaustiu sobre Puig-reig a l'Edat Mitjana l'ha portat a terme des dels anys 80 la historiadora Rosa Serra (Serra 1982), a qui farem esment en reiterades ocasions al llarg d'aquest apartat.

La fundació com a castell comtal (segles IX-X)

En una assemblea celebrada a Tolosa l'any 798, Carlemany decidí emprendre la conquesta de Barcelona. La direcció de les operacions l'encarregà al seu fill Lluís d'Aquitània, i Barcelona fou presa l'any 801, a mes del territori estès fins la línia Llobregat-Cardener. L'organització d'aquest nou districte fronterer es governà a partir de comtats, al capdavant dels quals els carolingis van posar homes de confiança amb el títol de comtes. Els comtes, com a delegats dels monarques, concentraven a les seves mans funcions militars, judicials i fiscals, així com el manteniment de l'ordre públic (Salrach 2004: 191).

Una de les primeres mesures del nou ordre ja afectà al Berguedà, quan Lluís encarregà al comte Borrell, que en aquell moment governava l'Urgell i la

Cerdanya, l'ocupació de les places fortes de Casserres¹, Osona (Roda), i Cardona (Serra 1982: 14).

A part d'aquestes tres places fortes, s'anà teixint una xarxa de petites fortaleses per tal de controlar el territori conquerit. A finals del segle VIII, una línia fortificada de torres senzilles de fusta, de planta circular, s'anà situant en llocs privilegiats per a protegir les vies de comunicació. Aquestes torres de fusta foren el precedent de les torres mestres dels castells posteriors (Riu 1962: 34-39).

L'administració de la Catalunya carolíngia s'organitzà en forma de *pagi* i comtats. Segons alguns historiadors com ara P.Bonassie (1979:150); el comtat té l'origen en el *pagus* tardoromà, i el defineix com a una unitat natural, ja que la seva configuració és imposada pel relleu i perquè els seus habitants assumeixen fàcilment aquest tipus de circumscripció.

Les fortificacions, primer de fusta, eren construccions amb una clara finalitat militar, però també eren el centre administratiu del comte a cada districte. En cada castell, el vicari s'encarregava de l'administració dels diferents nuclis de població; la majoria de castells es varen convertir en punts aglutinadors de poblament.

Malgrat l'ocupació cristiana de l'any 798, entre els anys 826-827, se succeïren les incursions sarraïnes després de la sublevació d'Aissó, que es revoltà contra les autoritats franques des de la plana de Vic, des d'on atacà i saquejà les comarques veïnes. Les terres de la Catalunya central van ser saquejades pels rebels, iniciant-se un període de lluites i inseguretats, raó per la qual haurien de ser recuperades més endavant. Aquest fet explica en part el gran interval

¹El *castrum-serres* que s'esmenta en el document de l'any 798, sembla clar, i així ho defensen la majoria de medievalistes, que fa referència a Casserres de Berguedà, i no pas el Casserres d'Osona, on segles després s'edificà el monestir de Sant Pere.

cronològic entre l'ordre de Lluís el Pietós de fortificar Casserres, amb la primera notícia d'un castell a la zona: el de Merlès, l'any 893, gairebé un segle més tard.

Dels anys del comte Sunifred de Cerdanya (834-848), en tenim algunes notícies documentals, per part àrab especialment interessants, on s'explica la lluita de l'exèrcit musulmà contra el comte, aprofitant el corredor desguarnit de la Catalunya central, però els seus intents d'entrar a la Cerdanya foren aturats pel comte l'any 840-841 (Salrach 2004: 124).

Les expedicions es repetiren el 845-846, 850-851 i el 856-857, dirigides des de Còrdova, Lleida i Balaguer. Segons J. Camprubí, aquests fets indiquen la presència franca en algunes zones de l'alt Berguedà el segle IX, però no significa que el seu control fos plenament assolit ni que estigués consolidat. De fet, durant els anys centrals d'aquest segle el domini al sud de l'actual serra del Cadí serà de difícil consolidació (Camprubí 2006). D'altra banda, els recents estudis realitzats en indrets com Sant Pere de Madrona, Sant Llorenç prop Bagà o Sant Vicenç d'Obiols realitzats per l'SPAL (Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona) (Bolòs *et Alii* 1995), constaten l'existència d'un poblament continuat al llarg dels segles VII, VIII i IX al Berguedà. Per tant, encara que el control comtal fos complicat, les forma de vida de la població no es veurién massa afectades per les lluites i conflictes que s'hi van produir.

La situació es començà a estabilitzar durant la segona meitat del segle IX, i sobretot quan el comte Guifré accedí al govern dels comtats d'Urgell, Cerdanya, Barcelona i Girona, moment en què s'incidí amb fermesa en assegurar el control de la zona davant els sarraïns (Serra 1982: 23). Aquest fet es pot constatar en les nombroses consagracions d'esglésies que tingueren lloc en aquesta època, les darrers dècades del segle IX i les primeres del X. Ramon

d'Abadal (2011:89), creu que el propi Guifré feu construir les viles d'Avià, Puig-reig, Serrateix o Sorba, a causa de la urgent necessitat d'ocupar les terres del Bages i Montserrat per a lligar-les amb Cardona².

Salrach (1978), utilitzant informació continguda a l'estudi d'Abadal, creà una teoria sobre l'avanç territorial i la suposada repoblació del Berguedà a finals del segle IX que textualment deia: "Per protegir tota l'operació colonitzadora, el comte Guifré, d'antuvi, degué reconstruir i repoblar el castell de Cardona i per la dreta del Llobregat, degué intentar lligar aquesta plaça forta amb les terres berguedanes tradicionalment habitades. Els nusos d'aquest lligam d'unió entre Cardona i l'Alt Berguedà foren possiblement les localitats de Serrateix, Gargallà, Sorba, Puig-reig, Montdarn, Casserres, Obiols i Avià. Puig-reig, Avià i Casserres no tindrien església, és per això que el fill de Guifré, el comte Miró, va fer-les consagrar. Salrach contempla la possibilitat que Guifré "les hi edificà, però que després no havien estat encara consagrades". La teoria de Salrach, però, contempla una suposada repoblació de la comarca, fet que contrasta amb les evidències abans esmentades sobre el poblament continuat.

En aquest context de domini comtal, la primera referència històrica documental coneguda sobre l'ocupació del turó del castell de Puig-reig es remunta a l'any 907, en què es consagra l'església de *Pugo-Regis* (el puig o muntanya del rei). Això indica que el poblament era anterior i que la consagració de l'església va ser el resultat d'un procés de feudalització i institucionalització que datava del començament de l'Edat Mitjana i que va cristal·litzar a l'època del comte Guifré, atès el caràcter de terres frontereres amb al-Àndalus de les valls del Cardener, al nord, i del Llobregat, més al sud.

²Cardona es tractava d'un indret clau a controlar ja des d'època ibèrica, gràcies a la seva muntanya de sal.

Simultàniament a l'organització de l'aristocràcia laica, es produïa l'eclesiàstica. En molts indrets l'església parroquial era la mateixa església del castell, com és el cas de Puig-reig. En la consagració de Santa Maria de la Seu s'esmenten 278 parròquies, entre elles les de Puig-reig i Merola, aquest document, que s'havia datat en un principi de l'any 839 i després del 831, va ser qüestionat per Manel Riu, i després d'un posterior estudi va ser considerat un de finals del segle IX o de principis del X, fet que planteja problemes a l'hora d'estudiar els orígens de molts pobles, inclòs Puig-reig (Serra 1982: 18).

La consagració de l'església de Sant Martí de Puig-reig data del dia 21 de gener de 907, i fou el bisbe Nantígis de la Seu d'Urgell l'encarregat de dur-la a terme. L'acta de consagració original de Sant Martí s'ha perdut, però se'n conserva una còpia resumida del segle XIII, que diu:

Anno incarnationis dominicie. DCCCC. . VII., indiccione .X^a., sub die. XII. Kalendas februarii, anno. VIII regnante Karulo rege, veniens venerabilis pontifex Nantigijs nomine in castro quedam vocitato Pugo Regis, rogatus a populo ibidem habitantium qui ecclesiam in honore beati sancti Martini hedificaverunt et ad culmen sacracionis perduxerunt, id est Goltredus com filiis suis, Hindguliva femina cum filiis suis, et Revellus presbiter, Servusdei, Gontardus, Magnus et alii, quorum nomina subter continentur seu ad aliis Deum timentibus infra ipsam parochiam consistentibus, ut iam dictam ecclesiam consecraret et parrochiam ibi servituram iusta acclesiaticum ritu constituere, quod et presentialiter secundum illorum voluntatem feci. Quam ab rem prelibatus episcopus ordinavit secundum instituta canonum ut persolvantur modios. VI. De annona per singulos annos ad sanctam Mariam Sedis et solidos. III. De argento et una agno.

Els habitants de Puig-reig demanen la consagració al bisbe ja que l'església ja tenia un cap; el prevere Revellus. El temple no s'ha pogut localitzar, però és possible que estigués situada en el mateix indret que l'actual església de Sant

Martí, o bé, simplement, que no en quedin restes materials visibles. La còpia del segle XIII no diu res del patrimoni, si en tenia, de Sant Martí de Puig-reig, ni dels límits parroquials. Per tant, no podem identificar l'extensió territorial de la fundació i tan sols podem fer-nos-en una idea a partir dels límits dels termes adjacents. El bisbe convertí l'església en parròquia i l'obligà a pagar anualment a Santa Maria de la Seu d'Urgell la quantitat de sis modis d'annona, tres sous d'argent i un xai. En la consagració fou present el comte Miró, fill de Guifré, consolidant l'obra iniciada pel seu pare al Berguedà. En el capbreu dels censos de Santa Maria d'Urgell, del segle XI, es detallen els censos de Sant Martí, molt superiors als de l'acta de consagració: de sancto Martino de Puio-regis sunt .pernas. IIII et sesters .V. de vi et fogaces .IIII. et modios .VIII. de annona.

D'aquesta forma, podem entendre el naixement de Puig-reig, com a nucli que s'anirà organitzant a partir d'un punt elevat, un castell encarregat de controlar el territori de la vall del Llobregat entre la ciutat de Berga i el pla de Bages. De fet, en una data molt propera a la consagració de la primera església de Puig-reig, l'any 905 es constitueix el vescomtat de Berguedà, que dominaria una bona part de l'actual territori del Berguedà i el Bages i fins i tot una part de la Segarra, que feia de frontera directa amb els àrabs. Per això el comtat de Berga durant un breu període adquireix la denominació de marca o frontera.

La consagració de l'església de Sant Martí és el primer document que parla de l'existència del castell de Puig-reig, altres documents que l'esmenten ja a finals del segle X són, per exemple, un manuscrit del 24 de juny de 974 en què es delimita una terra objecte de donació, i que confina amb la del vicari Oliba (“*et afrontat. ipsa terra de duas partes in terra de Olibane uicario*”), probablement l'administrador del castell de Puig-reig. Un altre document, de l'any 984, també fa referència en aquest mateix personatge (Udina Martorell 1951: 351-352).

El 4 de juliol de 1036, en una venda i unes donacions que un tal Aldrover i la seva esposa, Sicards, realitzen dins el terme de Puig-reig, apareix esmentat un tal (*“Bertrandus Aenrici uicarius de Pugrex”*).

Segons Camprubí (2006), el veguer administra el *castrum* en nom del comte, i per aquesta raó exerceix un dret dins el seu terme. Durant la segona meitat del segle X apareix la figura del veguer en aquells *castra* que són propietat del comte o que d'alguna manera hi estan vinculats.

Segons la majoria d'historiadors, a la mort del comte Guifré, els drets comtals es repartiren entre els seus fills, qui començaren a governar les terres del seu pare iniciant-se la successió comtal hereditària, en bona mesura a causa de la disminució del poder dels reis francs. Miró “el Jove” governà aleshores la Cerdanya, Besalú, Berguedà i Conflent. Els vescomtes seguien en la jerarquia política medieval catalana al títol de comte, del qui n'eren representants i lloctinents, i exercien funcions militars i judicials al territori on eren designats. El vescomtat de Berguedà era depenent del comtat de Cerdanya, i els vescomtes, habitualment, germans o fills del comte. El primer vescomte documentat és Branduí, l'any 905. La segona notícia de l'existència d'un vescomte és el 24 de gener del 919, al costat del comte Miró apareix un tal *Remesario uicescomite*. També figura un tal Onofred, a mitjan segle X (Miret i Sans 1901: 154). No serà però fins a principis del segle XI que podem parlar d'una família vescomtal. Els vescomtes aniran heretant el títol per successió fins l'any 1118, moment de la mort de Bernat Guillem de Cerdanya, últim comte sobirà de la casa de Cerdanya.

L'any 927 va morir el comte Miró. La seva vídua, la comtessa Ava, s'encarregà de l'administració d'aquests dominis fins que abdicà en el seu fill Sunifred. Aquest va morir sense descendència i les seves possessions passaren al seu germà Oliba Cabreta, l'any 966. El mateix comte Oliba assistirà a la

transformació de l'església Santa Maria de Serrateix en monestir, fet promogut pel comte, tal com consta en la corresponent dotalia. El comte també és citat en l'acta d'elecció de Froilà com a abat de Serrateix. El monestir de Sant Llorenç prop Bagà també va rebre donacions per part del comte Oliba i la seva dona Ermengarda els anys 980 i 983, quan es va consagrar l'església del monestir a petició del comte.

Oliba es retirà l'any 988 al monestir de Montecassino, on morí el 990. En el moment de la renúncia o bé de la seva mort, els seus drets es degueren repartir entre els seus fills, Guifré rebé els de Cerdanya, Berguedà i Conflent, Bernat els de Besalú i la seva esposa, Ermengarda, degué gaudir de privilegis fins la seva mort, ja que apareix actuant en diverses ocasions, sobretot en terres berguedanes, acompanyada del seu fill Oliba. El 996 morí Ermengarda i aleshores Oliba apareix actuant en solitari i intitulant-se comte fins al moment d'entrar com a monjo a Ripoll, el 1003 (Camprubí 2006: 72-73). Després de morir la seva mare, Oliba és comte però sense comtat per a governar, la solució que hi havia per a la gent noble en aquests casos era ingressar en alguna institució religiosa. Precisament això és el que va fer Oliba, el 1003, deixant de banda si tenia o no vocació religiosa.

El comte Guifré de Cerdanya, germà del convertit en monjo Oliba, feu públic el seu testament el 1035 ja que es retirà com a monjo al monestir de Sant Martí del Canigó, fins la seva mort el 1050. Els fills de Guifré, Ramon i Bernat foren els futurs comtes de Cerdanya i Berguedà. Destaca sobretot el fet que, el 26 de novembre de 1058, el comte Ramon va fer homenatge a Ramon Berenguer I, comte de Barcelona per ajudar-lo en la conquesta de places musulmanes a la Segarra. Ramon morí el 1067-68 i el succeí el seu fill, Guillem Ramon. Aquest feu testament el 1094 a favor dels seus fills Guillem Jordà i Bernat Guillem. En morir el primer el 1109 el segon rebé tots els drets sobre la Cerdanya, Bernat

Guillem, al seu torn, morí el 1117 i aleshores els drets comtals passaren a mans de Ramon Berenguer III de Barcelona (Camprubí 2006: 78).

El vescomtat de Berguedà

Malgrat que pugui semblar que en alguns moments el Berguedà es desmembra de la Cerdanya i té comte propi, segons Camprubí (2006), això no és cert, ja que sempre les terres berguedanes acaben en mans del comte de Cerdanya. El rerefons de la qüestió és que la Cerdanya no voldrà perdre mai el control sobre el Berguedà, ja que aquest està en contacte fronterer amb Al·andalus, fet que significa la possibilitat d'expansió territorial i saqueig de les terres governades pels musulmans (Camprubí 2006: 67).

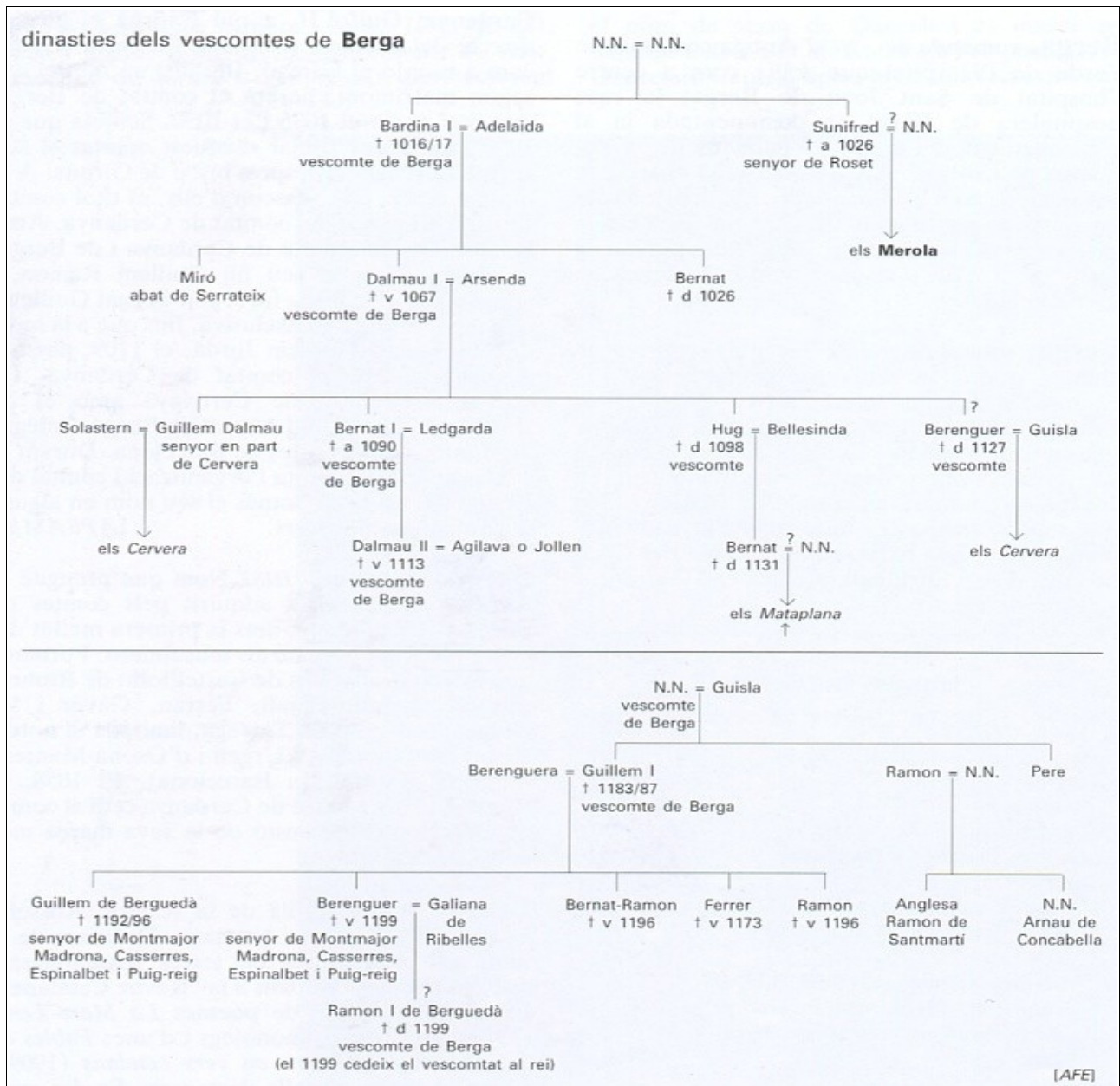
El castell dels vescomtes de Berguedà

Després de la mort de Bernat Guillem, comte de Cerdanya, l'any 1118, el passarà a formar part de les possessions del comte de Barcelona. Aleshores el títol de vescomte de Berguedà quedarà vacant fins l'any 1130, en què apareix un nou vescomte, aquesta vegada depenent del comte de Barcelona. Es tracta de Guillem, amb qui s'inicia una nova dinastia vescomtal que es titularà sempre "del Berguedà", molt vinculada al castell de Puig-reig. L'any 1142, en un document, ja es demostra que Guillem era senyor del castell de Puig-reig (de Riquer 1971: 17). Les possessions dels vescomtes a Puig-reig devien ser considerables: el terme del castell de Puig-reig, les terres de la Madrona i Fonollet (Serra 1982: 33). Fora de Puig-reig, també eren senyors del castell de Casserres o el de Montfalcó. El 1141 ja apareix casat amb Berenguera, de la qual tingué, almenys, quatre fills. El més gran Guillem (el trobador), Berenguer, Ramon i Bernat. Cal dir que, en una escriptura del 1173 enregistrada al cartulari de Poblet, apareix la signatura de *Berengarii de Pozreg*, precedida dels noms de *Guillelmi de Berguedano*, *Berenguarie uxoris eius*, *Guillelmi de Berguedano*

filiis nostris, Raimundi, filii nostri, Berengarii, filii nostri, Raimunidi, filii nostri, Berengarii, filii nostri i Ferrarii filii nostri.

El fill del vescomte Guillem, el reconegut trobador Guillem de Berguedà, continuà tenint la seva residència en el castell de Puig-reig, centre de la seva activitat política i cultural ja que la gran majoria dels testimonis documentals del terme de Puig-reig d'aquesta època van acompanyats de la seva signatura. El pare de Guillem de Berguedà morí el 1183, deixant-lo com a hereu del castell de Puig-reig. A causa al seu ritme de vida i a la gran quantitat d'enemics que tenia, Guillem es va veure obligat a fer el testament el 25 d'abril de l'any 1187, tot i que no morí fins el 1196 assassinat per un soldat, segurament seguint ordres del bisbe d'Urgell.

La donació més important de Guillem de Berguedà serà la continguda en el seu testament, on disposa deixar bona part de les seves terres del Berguedà, i especialment Puig-reig, castell al que sembla donar preferència, a l'Orde Militar del Temple. Així, a partir de la mort del trobador, l'any 1196, comença una nova part de l'història de Puig-reig sota el domini de l'orde dels templers (Serra 1982: 46). El 18 d'agost de 1196, *Berengarius de Bergitano* (probablement el germà del trobador), confirmà *omnes illas donaciones et vendas quas pater meus et fratres mei Guillelmus de Bergitano atque Raimundus antecessores mei* havien fet en favor del monestir de Poblet, per això rebé, en compensació, 100 sous jaquesos, *et mee voluntati bene paccatus sum* (Català 1979: 915).

Dinastia dels vescomtes de Berguedà, Font: Enciclopèdia catalana

Comanda templera (1236-1312)

Els templers foren un orde religiós i militar fundat a Terra Santa en el context de les croades, al voltant del 1119. Després del concili de Troyes, de 1128, se'ls autoritza a posseir terres i cobrar delmes. És aleshores quan es comencen a establir per l'Europa occidental. A Catalunya les primeres grans donacions foren en època de Ramon Berenguer III, qui fins i tot s'acabà per convertir en membre de l'orde, però sobretot en època de Ramon Berenguer IV, en què, gràcies a la seva participació en la conquesta de Tortosa i Lleida, el 1148-49 obtingueren gran quantitat de terres on establir-se i els grans castells de Gardeny, Miravet i Ascó, entre altres.

La presència de l'orde del temple al Berguedà es documenta a partir del darrer terç del segle XII. De fet, a la Catalunya Vella l'orde disposava de pocs dominis, i abans d'aquell moment només trobem una casa organitzada des de mitjan segle XII, la comanda de Palau del Vallès. No serà fins cap a l'any 1170 que es comença a trobar, tant en vida com en testaments, donacions de terres i d'altres béns com ara cavalls, armadures o moneda, per part dels nobles de la Catalunya interior i prepirenca. Entre ells també els de les cases nobiliàries del Berguedà, testimoni de l'admiració que despertaven els frares cavallers entre els membres de la noblesa.

El punt de partida per a l'adquisició de patrimoni eren, doncs, les donacions, A fi d'aconseguir protecció material (immunitat o condonació de deutes) i espiritual (salut de l'ànima, por a l'infern o ajudar a la defensa de Terra Santa), els donants eren de tota mena com també els béns: des de castells a terres, molins, rendes, privilegis, armes i cavalls. La formació del patrimoni arribà a ser efectiva per la via de la concentració de terres mitjançant una hàbil política de vendes i compres selectives. Els documents mostren que al llarg de la seva

història, el Temple va anar efectuant operacions que tendien a apropar els terrenys fins a construir unitats compactes més aptes per a la seva administració i explotació (Fuguet i Plaza, 2012: 114)

Els templers esdevindran uns senyors més dins la comarca del Berguedà, un cop efectuades aquestes donacions. L'any 1170, Galcerán de Pinós cedia als templers les muntanya de Palomera i Ensija, inscrites dins el comtat de Cerdanya. Els límits d'aquesta important donació eren el coll de Vallcebre, el terme del castell de Peguera, el terme del castell de Fraumir, el terme casteller de l'Espà i el Grau de Palomera. Els donaven totes les pastures, i els emprius ratifiquen, així com tot el que era de la casa del Temple de Solsona, fins al coll de la Perxa. Cal pensar que els barons de Pinós havien fet anteriorment donacions al Temple, les quals van confirmar llavors i ampliar amb la cessió de la muntanya de Palomera (Serra 1986: 18). Tots aquests dominis eren administrats des de la comanda més propera, la de Palau del Vallès, des d'on s'encomanà a fra Guillem de Solsona, personatge documentat l'any 1169, la seva administració.

Les importants donacions seguiren per part també de la família vescomtal de Berguedà. Així, l'any 1182, Guillem de Berguedà cedia als templers dos masos i terres al terme del castell de Casserres i, el 1183 el mateix Guillem feia testament i deixava als templers set masos amb les seves terres als termes del castell de Casserres, Puig-reig i el lloc de Fonollet, al mateix tems que ell mateix s'oferia a l'orde. El 1186, el matrimoni format per Guillem de Vilalta i Ermessenda donaven al Temple el mas d'Irena i la tasca de l'alou que tenien al terme del castell de Puig-reig. Signava el document de recepció el frare preceptor del lloc, Roig de Benviure. Aquestes donacions, especialment centrades al Baix Berguedà, s'ampliaren molt l'any 1187, quan el trobador Guillem de Berguedà, fill primogènit del vescomte, feia testament. Reprenent i

ampliant la iniciativa del seu pare atorgava a l'Orde del Temple tot el terme i castell de Puig-reig i el lloc de Fonollet amb tots els seus termes i pertinences.

“Els soldats i els homes, boscos, garrigues, prats, pastures, aigües, camins d'anada i de tornada, roques, pedres, tots els censos i usatges que els pertanyin i amb el que tenen en lloc inclinat i pla, per alou lliure i quiet per a tot el que des d'ara e/s germans de l'esmentada milícia volguessin fer-ne, sense obstacle de ningú, amb els molins i totes les seves pertinences i també dono a l'esmentada casa per feu de tot el sobredit honor cada any un sexter de blat, que el rebin al mas de Guillem de Bosc els germans del Temple, on jo cal que hi rebi alberga.”

El trobador mateix s'oferí al Temple:

" ... deixo, lliuro i ofereixo el meu propi cos i la meva anima al senyor Déu i a la seva Mare, i a la casa de la milícia del Temple de Salomó en vida i en mort .. "

El document fou redactat en presència dels frares del Temple, Roig de Benviure i Guillem de Cerdanyola, comanador de Palau del Vallés. Així, en pocs anys, els templers acumularen gran quantitats de terres a Puig-reig i a les seves rodalies, mentre mantenien les seves possessions a la muntanya.

Fins que no augmentaren considerablement les donacions a la Catalunya pirinenca i prepirinenca, no apareixen en la documentació referències a la presència i activitat d'un Comanador en aquestes terres. L'any 1169, és referenciat fra Guillem de Solsona i, l'any 1181, Berenguer de Gaver és nomenat Comanador de la Cerdanya. El 1185, Roig de Benviure es Comanador de *"Tolius honoris de Bergitanensi"* i ell mateix, l'any 1188, s'intitula Comanador de la Cerdanya.

La intitulació de Comanador de la Cerdanya o Comanador de la Cerdanya i del Berguedà és significativa, ja que indica que aquesta ampla zona ja era administrada per un preceptor únic, el qual deuria nomenar batlles; l'orde del Temple no tenia, però, un convent i una casa establerta aquí, almenys a finals del segle XII ja que en aquest cas la Comanda hauria pres el nom del lloc on fos construït el convent on tenia la seu, tal com és el cas de les comandes de la Catalunya Vella: Palau del Vallès, Aiguaviva o Castelló d'Empúries. El 1232 és *Berengario de Pino procurator et preceptor Ceritane et Bergitano*, per tant, no s'intitula com a comanador. En canvi, el 1236 signava Ramon de Vilanova: *frater Raimundus de Vilanova, procurator et comendator Castro de Podio Regis et Bergitano et Ceritane*, per tant, hem de situar la fundació de la comanda de Puig-reig en un moment indeterminat entre 1232 i 1236.

Caldrà esperar fins el 1236 perquè apareix documentada la comanda de Puig-reig i els comanadors afegeixen aquest nom als dos anteriors (de Berguedà i Cerdanya). Sembla ser que fou en aquell període que s'escollí el lloc de Puig-reig com a residència fixa d'una casa conventual i de la comanda. Moment també en que, molt probablement, els territoris que l'orde tenia escampats pel Berguedà i la Cerdanya foren administrats directament des de Puig-reig independitzant-se de la Comanda de Palau del Vallès (Serra 1986: 19).

Però, per quina raó la comanda fou creada tant tardanament ?. El fet és que el trobador deixà com a executor i defensor de les seves últimes voluntats al rei Alfons I, el qual no deuria atendre la petició del testador ja que, l'any 1199, poc després de la mort del trobador (suposada pels volts de 1196), Ramon de Berguedà, el seu nebot, va vendre al rei Pere I el castell de Puig-reig amb tot el vescomtat del Berguedà, a canvi d'una renda vitalícia. Aquesta cessió del castell i del vescomtat fou confirmada l'any següent.

El testament de Guillem de Berguedà no fou confirmat fins l'any 1231, en què el rei Jaume I, probablement atenent a les pressions de l'orde militar del Temple, feu complir l'última voluntat del trobador. Així, des de la seva mort i més concretament des del 1199, el castell de Puig-reig va romandre sota autoritat reial. En un document de 1212 en el qual el vescomte de Cardona cedeix al Temple la cancel·lació de la hipoteca que gravava els molins de Puig-reig, s'esmenta molt clarament que Puig-reig és un lloc del rei: *"omnia il/e molendina de Podio Regis quos dominus Rex ibi habet sicut. ..."*

Amb el reconeixement del testament de Guillem de Berguedà per part de Jaume I, els templers accedien plenament a la possessió dels territoris de Puig-reig. Aquesta confirmació deuria ésser definitiva per decidir l'orde de crear-hi una comanda independent, deslligada de Palau. Des d'aquesta nova seu, el comanador controlaria i administraria tots els dominis de l'orde al Berguedà i la Cerdanya.

Al mateix temps de la creació de la Comanda i de l'aparició dels Comanadors de Puig-reig, deuria organitzar-se també la casa conventual. A partir de l'any 1243, els documents esmenten l'existència de la casa de Puig-reig, ocupada pel comanador Ramon de Vilanova i per dos frares cavallers.

El 1281, els Templers, que havien heretat del vescomte Guillem de Berguedà el sistema de contribucions conegut amb el nom general d'usos, decidiren, concedir als habitants del castell i de la vila de Puig-reig una carta de franqueses amb intenció d'augmentar la població i millorar el lloc. Un document que intentà atreure població i estimular l'emigració evitant la despoblació i l'efecte crida cap a terres de la Catalunya Nova on les condicions contractuals eren millors. Així, el 28 de juliol de 1281, el gran mestre de l'orde del Temple d'Aragó i de Catalunya, Pere de Montcada, juntament amb els comanadors de Gardeny, Ascó i Guillem Puignaucler, comanador de Puig-reig i altres frares de

l'orde exposen la seva voluntat de poblar i millorar el castell i la vila, per la qual cosa concedeixen als habitants presents i futurs l'exempció dels mals usos d'intestia, cugúcia, exorquia i remença.

De finals del segle XIII es conserva un capbreu (encara que parcialment) dels templers fet al terme del castell de Puig-reig. Hi havia aleshores 15 cases dins el recinte de les muralles i 11 cases escampades per la vila que creixia al peu del castell, així com els llocs anomenats com a *barri* i *sagrera*, segurament als voltants de l'església de Sant Martí (Serra 2006: 36). En el capbreu s'observa un poblament principalment dispers, sobretot pagesos benestants que disposaven d'una quantitat de terres considerable. Tot i això, en el document dels templers es pot veure la clara intenció de fer establiments petits en trossos de terra molt inferiors a la unitat del mas. És per això que es comencen a detectar també casos de confessants que es declaren sense terres, sense masos i amb una casa al castell o a la sagrera, com el cas de F. Salvana, que confessa una casa dins del clos del castell i un tros de terra, o Pere de Sant Marçal que declara una casa al barri i dos trossos de terra força allunyats.

Domini d'Arnau S(c)escomes (1321-1346)

A partir de 1307 tindrà lloc l'anomenat "procés contra els Templers", fins que l'orde es dissol definitivament a partir de la butlla del Papa Climent V de 1312 anomenada "*vox in excelso*". Fins l'any 1321 el rei Jaume II es farà càrrec personalment de les possessions templeres, obtenint-ne uns recursos que utilitzarà per expugnar la comanda de Masdéu. El 1321 l'orde de l'hospital cedeix els seus béns a Puig-reig a un particular, Arnau Cescomes, originari del poble, i el qual més endavant serà nomenat bisbe de Lleida i arquebisbe de Tarragona. Cescomes intercedí davant del monarca perquè aquestes possessions fossin cedides a l'orde de l'Hospital. Per això, en agraïment, els hospitalers deixaren el castell de Puig-reig sota el seu domini de forma vitalícia.

La família Cescomes era important a la contrada. De fet, la casa de la Coma de Sant Martí apareix documentada el 1197 i la família ja ocuparia importants càrrecs sota el domini templar. A la mort de Cescomes, el 1346, els seus marmessors s'intentaran apropiat d'aquestes propietats però finalment seran entregades a l'orde dels hospitalers. És molt probable que durant la vida de Cescomes el castell experimentés un creixement poblacional, ja que és en aquell moment que s'acaba la construcció del pont de Periques sobre el Llobregat i es continua la construcció del mas dels Oms (mas Periques) que ja havien iniciat els templers. El sotrac demogràfic de la segona meitat del segle XIV i del XV suposarà un fort revés per als senyors de la Catalunya interior, que veuran emigrar la població cap a les zones costaneres. És deduïble, doncs, que la primera etapa de l'orde de l'hospital a Puig-reig s'ha d'incloure dins d'un context general de crisi demogràfica.

Comanda hospitalera (1346-1851)

L'orde dels hospitalers fou fundat en el mateix context que el dels templers, durant les croades a Terra Santa. De bon començament, vivien segons la regla dels canonges regulars de sant Agustí, dedicats a socórrer els peregrins de Terra Santa on van fundar el seu hospital el segle XI. Poc després optaren per les armes convenint-se en un orde religiós i militar. El prestigi dels hospitalers s'estengué per tota Europa i les donacions els feren propietaris de gran quantitat de terres.

Al Berguedà, s'hi establiren per primera vegada al voltant de 1220, en què ja s'esmenta una casa de l'Hospital a la vila de Berga. L'orde aconseguí un gran creixement territorial arran del procés desmembrador dels templers, moltes propietats dels quals a Catalunya acabaren en mans de l'Hospital. Fou el moment en què es fundà el Gran Priorat de Catalunya, organitzant noves

comandes, entre les quals la de Cervera, on s'incorporà Puig-reig, esdevenint la comanda de Cervera, l'Ametlla i Puig-reig. Els comanadors habitualment deixaren lloctinents al càrrec de les diferents possessions. En el cas de Puig-reig, per exemple, l'any 1369 es documenta un tal Bernat Gaillard com a encarregat dels afers de la comanda (Serra 1982: 89).

Gairebé tot el que sabem sobre l'orde de l'Hospital a l'antiga comanda templera de Puig-reig està recollit en capbreus d'època moderna, que van des de 1603 fins a finals del segle XVIII. La documentació registra els dominis del castell de Puig-reig, un sector urbà poc dens a Berga i tota una sèrie de camps dispersos. Es tracta de l'herència pràcticament immutable des de la desaparició de l'orde del temple, el 1309, ja que la majoria de masies esmentades en aquests capbreus són confirmades com a patrimoni medieval.

La manca de població i els escassos recursos econòmics fan que l'orde de l'Hospital es desentengués temporalment d'aquests dominis. Així, el 1415, els hospitalers arrenden el castell de Puig-reig a Ferran Arreu, el qual, pel preu de l'arrendament havia de "fare adobar certa pernada del castells que estava perillos". Els comanadors buscaven, a partir d'aquests arrendaments, una explotació de les finques amb menys treball i amb la seguretat d'obtenció d'una renda fixa, un procediment, segons Miret i Sans, no massa favorable als vassalls, i que es generalitza sobretot a partir del segle XV, particularment en les comandes on no hi haurà residència fixa de comanadors. Per exemple, el 1409, Ferran de Siscar, comanador de Gardeny i lloctinent del Gran Prior de Catalunya, durant la vacant de les comandes de Barberà, l'Espluga de Francolí, Corbins i Barbens, les arrendà a mercaders barcelonins per un preu de 2.200 lliures (Miret i Sans 1901: 451).

El 1585 el comanador dels hospitalers a Puig-reig, Ramon de Verí, declara el castell com a recinte inhabitable atès l'estat d'abandonament, i les rendes que

cobraven els hospitalers no cobriren les despeses de manteniment de l'àmplia fortalesa. Les visites del prior a les possessions de la comanda el mateix 1585 indiquen que: "lo qual nos mostra ocularment molt antich y derrocat inhabitable, lo qual es de la religió. El Sr. Comanador no té casa sinó castell, molt antich y derrocat inhabitable" (Macià 1996: 30). De fet, la davallada poblacional és clara, ja que en el fogatge del 1553 es comptabilitzen només 14 habitants (13 laics i un capellà). A partir d'aleshores el castell perd definitivament el seu caràcter defensiu original.

Tot i declarar inhabitable el castell, els comanadors de l'orde no deixaren de portar el nom de Puig-reig, i de fet conservaven la jurisdicció civil i criminal en el terme tot i arrendar-ne la propietat. A causa del creixement demogràfic del segle XVIII i la decadència del monestir benedictí de Sant Llorenç prop Bagà, els hospitalers aprofiten per a augmentar la seva presència al Berguedà, Així, en el capbreu de 1741 a 1753, les propietats referenciades ja no són únicament les tradicionals de Puig-reig, Berga i la Cerdanya sinó que s'amplien a Sant Julià de Cerdanyola, Vilada, Sant Llorenç prop Bagà, Avià, Saldes, Gisclareny, Sagàs, La Quar, Olvan, Gironella i Santa Maria de les Esglésies (Navàs), llocs que foren antigues possessions del monestir de Sant Llorenç. La visita prioral del 22 de novembre de 1776 informa que el castell continua en ruïnes; per tant no s'ha recuperat l'edifici original. El 1790, la visita torna a repetir que el castell encara està enderrocat sense que "hage memoria de homens de haver vist i habitat aquell".

La cort del gran Mestre de l'Hospital residí a Malta fins el 1798, en que Napoleó la desposseí. A Espanya, els comanadors mantingueren fins a començaments del segle XIX la titulació de comanadors de Cervera, l'Ametlla de Segarra i Puig-reig. L'any 1845 Pascual Madoz diu encara que Puig-reig es "*de patronato de la Orden de San Juan de Jerusalem*". El poble va conservar l'escut amb la creu de Malta fins l'any 1903 en què fou substituït, per acord municipal, per

l'actual, en el qual es manté com un símbol i testimoni de la presència de molts segles de domini (Galera, Oller, Riera i Serra 1986). No serà fins el 1851, amb el concordat establert entre l'Estat espanyol i el papat, que l'orde quedarà finalment anul·lada.

Evolució de la població a Puig-reig (1370-1857) (Serra 1982: 93)

1370: 31 focs (unes 135 persones)

1553: 14 habitants

1718: 158 habitants

1787: 133 habitants

1857: 786 habitants

Llista de comanadors del temple documentats (De Cerdanya, Berguedà i Puig-reig) (Serra, 1986)

Guillem de Solsona (Cerdanya), 1169

Berenguer de Gaver (Cerdanya), abril de 1181

Roig de Benviure (Cerdanya i Berguedà), gener de 1186 - 1189

Guillem de Lugols (Cerdanya i Berguedà), maig de 1216 - gener 1231

Berenguer de Pi (Cerdanya i Berguedà), 1231-1234

Raimon de Vilanova (Cerdanya, Berguedà i Puig-reig), juliol 1244 - maig 1254

Pere d'Orpinell (Puig-reig), gener 1265

Raimon de Vilanova (Cerdanya, Berguedà i Puig-reig), abril 1258 - gener 1262

Berenguer de Tallada (Puig-reig), octubre-novembre de 1267

Bernat de Cornella (Puig-reig), maig-desembre 1269

Berenguer de la Portella (Puig-reig), juny 1271

Francesc de Tallada (Puig-reig), agost 1274 - gener 1278

Pere de Zalona (Puig-reig), juny 1277 - gener 1278

Francesc de Tallada (Puig-reig), setembre 1278 - febrer 1279

Guillem Escarig (Puig-reig), juny 1279 - maig 1280
Guillem de Puignaucler (Puig-reig), agost 1280 - juny 1283
Bernat de Torrelles (Puig-reig), juliol 1284
Raimon Cazador (Puig-reig), febrer 1285 - abril 1288
Pere de Vilanova (Puig-reig), agost 1293 - febrer 1299
Arnol de Puig (Puig-reig), maig 1300 - març 1307
Galceran de Biure (Puig-reig), 1307

Llista de comanadors de l'Hospital documentats (Cervera, l'Ametlla de Segarra i Puig-reig) (Serra, 1986)

Bonaventura Bonet: comanador de Puig-reig i Berga, 1346-1351
Bernat Gallart: comanador de Puig-reig i Berga, 1369
Francesc Xammar: comanador de Cervera i l'Ametlla, entre 1315-1378 i comanador de Puig-reig, entre 1373-1393
Bernat de Clasqueri: comanador de Cervera i l'Ametlla, entre 1408-1417
Gispert de Miralpeix: comanador de Puig-reig l'any 1426
Anton de Fluvià: comanador de Cervera i l'Ametlla, entre 1436-1451 i de Puig-reig, entre 1436-1443
Guillem de Castellví: comanador de Cervera i l'Ametlla, entre 1461-1477 i de Puig-reig l'any 1461
Baltasar Sunyer: comanador de Cervera i l'Ametlla, entre 1483-87 i Comanador de Puig-reig, entre 1484-1487
Huguet de Grener: comanador de Cervera i l'Ametlla, entre 1491-1507
Joan de Barberà: comanador de Cervera i l'Ametlla, entre 1512-1516 i comanador de Puig-reig l'any 1515
Geroni de Ferrera: comanador de Cervera i l'Ametlla el 1533
Francesc de Burgués: comanador de Cervera i l'Ametlla, entre 1548-1568
Adrià Maymo: comanador de Cervera i l'Ametlla, entre 1573-1574

Ramon de Veri: comanador de Cervera i l'Ametlla, entre 1585-1586 i
Comanador de Puig-reig, entre 1584-1587

Miquel de Junyent: comanador de Cervera i l'Ametlla el 1603 i Comanador de
Puig-reig el 1603

Francesc de Peguera: comanador de Cervera i l'Ametlla, entre 1622-29

Ramon Soler: comanador de Cervera i l'Ametlla el 1645

Guillem Brondo: comanador de Cervera i l'Ametlla, entre 1665-1671

Jaume Berga: comanador de Cervera i l'Ametlla el 1686

Arnau de Tosores: comanador de Cervera i l'Ametlla el 1694

Geroni de Ribas: comanador de Cervera i l'Ametlla el 1699

Geroni de Boixadors: comanador de Cervera i l'Ametlla el 1708

Anton de Ribas i Granollacs: comanador de Cervera, l'Ametlla i Puig-reig, entre
1716 al 1739

Manuel de Montoliu: comanador de Cervera i l'Ametlla, entre 1748-50 i
Comanador de Puig-reig, entre 1748-1750

Anton Desbrull: comanador de Cervera, l'Ametlla i Puig-reig el 1759

Carles Copons: comanador de Cervera, l'Ametlla i Puig-reig, entre 1774-1781

Anton de Margarola: comanador de Cervera, l'Ametlla i Puig-reig, entre 1774-
1781

Nicolau Llandres d'Armengol: comanador de Cervera, l'Ametlla i Puig-reig,
entre 1786-1791

Manuel Desvalls: comanador de Cervera, l'Ametlla i Puig-reig, entre 1803-1805

4. Objectius de la intervenció i mètode

4. OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ I MÈTODE

L'excavació al recinte sobirà del castell de Puig-reig es va dur a terme entre els dies 15 de juny i 17 de juliol de 2015. Durant tot aquest període es va comptar amb l'ajuda de dues persones contractades per l'Ajuntament de Puig-reig gràcies a un pla del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

L'Ajuntament de Puig-reig, actual propietari del castell, té com a objectiu recuperar un espai que, amb el temps s'havia anat degradant i que s'utilitza únicament com a suport d'un equip de telecomunicacions. Per tal de dur-lo a terme, és necessària la realització d'un estudi arqueològic, per a conèixer un indret que, apareix referenciat en la documentació en diferents moments històrics, però del qual no se'n coneixia el seu funcionament, ni tampoc si se'n conservaven restes arquitectòniques medievals o modernes. És per això que es demanà col·laboració tècnica al Servei de Patrimoni Arquitectònic Local (SPAL) de la Diputació de Barcelona a principis de 2015, i amb el suport d'aquesta institució, el treball de camp va començar el dia 15 de juny del mateix any.

Les dues primeres setmanes es van dedicar al sector de migdia (sondeig 4), ja que es tractava de l'espai més ampli del castell on encara no s'hi havia actuat. L'objectiu en aquest sector va ser, en primer lloc, de netejar l'abundant vegetació que hi havia crescut per, *a posteriori*, fer un sondeig per tal de fer-hi aflorar possibles restes arquitectòniques i materials.

A partir del dia 25 de juny, es va començar a excavar a la zona de llevant (sondeig 3), que es troba al darrere d'un petit mur parcialment dempeus. L'objectiu d'aquest treball era d'ampliar el sondeig iniciat la campanya passada, per tal de fixar les seves etapes d'ús.

El dia 6 de juliol, s'iniciaren els treballs a la zona de ponent (sondeig 2), per a conèixer la configuració de dues línies de mur, datar les estructures i establir-ne una possible relació. La primera va ser excavada la passada campanya. En la segona, gràcies a la retirada del formigó, ha aflorat un altre mur.

Mitjançant aquestes intervencions en tres punts (figura 4) perifèrics del castell, s'ha pogut continuar esbrinant les diferents etapes d'ús de la fortificació, així com la seva data d'abandó.

Aquesta intervenció s'ha realitzat d'acord amb criteris estratigràfics, de manera manual, mitjançant l'equip proporcionat per l'ajuntament, sota les indicacions de l'arqueòleg director. El sistema de registre ha estat l'habitual en les excavacions del Servei, una variant del mètode Harris-Caradini, que s'ha anat modificant des de 1979, adaptat al jaciment. Les fitxes i els inventaris del material figuren en l'annex de la present memòria així com la planimetria i les seccions. Per al registre objectiu dels elements i dels estrats exhumats es va realitzar una numeració correlativa en unitats estratigràfiques (UE). Cadascuna disposa d'una fitxa en la qual se n'indica la ubicació en el context general del jaciment, la definició i la posició física respecte a la resta d'unitats estratigràfiques amb què es relaciona així com la datació relativa i absoluta.

5. Desenvolupament dels treballs

5. DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS

5.1- Excavació al sector de migdia (Sondeig 4)

Treballs realitzats

La campanya d'excavacions 2015 al castell de Puig-reig es va iniciar en aquest sector ja que en un principi era el que més facilitats presentava a l'hora de treballar-hi, en ser la zona més gran del castell que no havia estat ocupada per la plataforma de formigó, situada a la part inferior del recinte, que encara restava per excavar. S'hi va plantejar un sondeig de 4 metres d'amplada per 2 metres de llarg. Després de d'alliberar el jaciment del teixit vegetal que el cobria, va començar l'extracció del primer nivell (401). Es tractava d'una capa poc potent però amb gran acumulació d'arrels i restes materials contemporànies, sobretot material constructiu, vidres, plàstics i ferros.

Sota aquesta primera capa, hi havia un nou estrat (402), aquesta vegada sense tanta acumulació de restes contemporànies però amb una barreja considerable de materials de diferents èpoques, des de ceràmica blava de València, datada del segle XV, fins a ceràmica comuna vidriada. També destaca la presència d'una moneda de "doscientas piezas" (cinco centimos) de 1870 encunyada a Barcelona.

Els dos nivells següents, 403 i 404, seguien aquesta mateixa tònica de barreja material. Destacava, sobretot, la gran presència de restes òssies en el nivell 403, que desapareixen totalment en el 404, amb presència de ceràmica tipus Pickman, la data de la qual s'adiu amb la de la moneda esmentada. Tots aquests nivells, del 402 al 404, s'adossen a un mur (406), descobert durant

l'excavació, que forma part de les estructures arquitectòniques del castell, amb un ús que arribava a finals del segle XIX.

En conclusió, aquest sondeig mostra una estratificació complexa amb presència de materials antics barrejats amb moderns. El fet que aquesta zona del castell hagi estat utilitzat com a espai agrícola en èpoques recents, fa que el registre material s'hagi vist alterat i, per tant, dificulti el seu ús com a indicador cronològic. El que sembla clar és que l'estructura descoberta pertany a un edifici d'entitat considerable. Una futura neteja de l'entorn (actualment ple de runa) permetrà seguir excavant aquest mur per la seva cara interna, per tal d'evidenciar si en aquest punt el registre material es conserva sense tantes alteracions, cosa que permetria datar-lo amb més seguretat. A dia d'avui, podem dir que aquesta edificació s'utilitzarà, almenys, fins a finals del segle XIX, tal i com es pot constatar per la presència de la moneda i la ceràmica tipus Pickman en els estrats que s'hi associen.

5.2- Excavació al sector sud-oest (Sondeig 2) – Continuació de 2014

Treballs realitzats

El segon sondeig, de 3 x 3,5 metres, es va obrir l'any 2014 per a conèixer les diferents èpoques d'ús del petit baluard sud-oest del castell, amb una part del mur encara conservada. El 2015 s'ha ampliat aquest sondeig en direcció est, gràcies a l'extracció de la plataforma de formigó que impedia l'excavació. Quant a l'estratificació trobada, en primer lloc va ser estreta una minsa capa superficial (201). Seguidament, es va excavar un estrat (210) situat a sobre del nivell d'abandonament del castell. Hi apareixia ceràmica d'època moderna en quantitats molt minses. Seguidament, es va procedir a excavar el 202, continuació de l'aparegut l'any passat, nivell que probablement correspon a l'abandó del castell. Aquest fet l'hem de situar a finals del segle XVI, gràcies a

la troballa de material ceràmic d'aquella època. En aquesta cota també començava a aparèixer una quantitat molt més elevada d'elements constructius, sobretot fragments de teula (72) i pedres de petites i mitjanes dimensions.

En la unitat 206, sota la unitat 202, desapareixen les restes de materials constructius. També apareix ceràmica, sobretot blava de València i de Barcelona. El paviment (206), sembla que se situava en aquest nivell, en el qual hi apareixen també un bon nombre de fragments de ceràmica grisa medieval. En aquesta ocasió no s'ha pogut localitzar cap estrat anterior, al ser zona en pendent probablement hagi desaparegut. El que s'ha pogut constatar és l'existència d'un mur (211), en part, afectat per la construcció de l'antena de telecomunicacions. Aquest aparell es va col·locar al castell la dècada dels 80 del segle XX i que ha estat extreta recentment. El mur probablement estigui relacionat amb la part excavada la passada campanya, on l'ús i construcció del mateix probablement es pugui situar a principis del segle XV (unitat 206). És possible que en aquest mateix segle o principis del XVI, es produís un abandó o bé una reforma que implicaria l'enderroc de possibles estructures internes, fet evidenciat per la important presència de material constructiu en la unitat 202. En qualsevol cas, l'indret va continuar habitat fins l'abandonament definitiu cap a finals del segle XVI o principis del XVII.

5.3- Excavació al sector est (Sondeig 3) – continuació de 2014

Treballs realitzats

Amb la realització del tercer sondeig, al sector est del castell, es va tractar d'analitzar la possible correspondència cronològica entre dos dels murs encara visibles dins del recinte sobirà, el primer, un mur perimetral i el segon un mur intern. Per analitzar aquesta possible relació, es va obrir la campanya passada

una trinxera de 2 metres d'ample i 3,5 metres de llarg, la qual afectava transversalment aquests dos elements constructius.

En aquesta campanya s'ha ampliant el sondeig 2 metres en direcció nord. Aquest sondeig ha servit principalment per constatar la cronologia que l'any passat es va donar per a aquestes construccions, així com els seus nivells d'ús.

Després de netejar la coberta vegetal, es va començar a treballar paral·lelament tant a la part superior de l'estructura 301, la que limitava amb la plataforma de formigó, com a l'espai entre 301 i 302 (el mur perimetral). Després d'extreure la capa superficial (303), es va començar a excavar de forma separada la unitat 304 (a l'oest del mur) i la 305 (a l'est del mur). Totes dues ofereixen material molt similar, amb força ceràmica grisa medieval i poca contaminació de restes modernes. La unitat 305 la vam interpretar com a paviment de la zona est i contenia material que es pot datar del segle XIV.

Tallant aquesta unitat 305 apareix una diàclasi natural (306), que ha actuat històricament de desguàs. En el seu interior es troben restes barrejades. Per això, un cop excavat es va optar per tornar-lo a reblir.

El darrer estrat excavat en aquest sector va ser el paviment oest (307) compost d'argiles vermelloses amb presència únicament de ceràmica grisa medieval, probablement del taller de Casa-en-Ponç (Berga), fet que ens situaria entre els segles XII i XIII.

Aquest darrer sondeig realitzat a la zona de llevant del castell, va permetre comprovar la datació dels dos murs abans esmentats i ja excavats l'any 2014 (308 i 302). El primer (308) té una forquilla cronològica que abraça els segles XII i XIII. El segon (302) és dels darrers anys del segle XIII o els primers del

XIV. Per tant, el primer (308) pertany a l'època vescomtal o templera i el segon al final de l'època del Temple o de l'arquebisbe Cescomes.

5.4 Conclusions

La fundació del castell, que es reflecteix en la documentació escrita, no s'ha pogut documentar arqueològicament en aquesta campanya. Restava encara per excavar el centre de la part sobirana de la fortificació, on probablement hi ha més potència estratigràfica intacta. D'altra banda, el fet que la fonamentació del castell fos directament sobre la roca natural fa que sigui molt complicat que els elements fundacionals s'hagin pogut conservar.

El paviment del tercer sondeig (UE 307), va permetre constatar la passada campanya d'ús del castell en època vescomtal (segle XII) i templera (segle XIII), la ceràmica grisa del taller de Casa-en-Ponç (Berga) corrobora aquesta hipòtesi. Més encara, tenint en compte l'establiment dels Berguedà a Puig-reig com a castell principal, durant el segle XII, i l'establiment de la comanda templera de Berguedà i Cerdanya a Puig-reig, a partir de 1231. El material d'aquesta època i a les construccions vinculades (308) fa pensar que l'establiment dels Berguedà a Puig-reig i la seva conversió en residència permanent del vescomte anirà seguida d'un auge constructiu al recinte del castell.

Pel que fa al mur de tancament de llevant, molt malmès i excavat també en el tercer sondeig (302), el material trobat l'any passat (ceràmica decorada de verd i manganès), ens remet a la segona meitat del segle XIII o la primera del XIV. Aquestes reformes haurien estat portades a terme bé pels mateixos templers o bé durant el període en què Arnau Cescomes es feu càrrec d'aquests dominis.

El baluard excavat en el sector sud-oest (sondeig 2) ens dóna informació sobre dos moments, la construcció o bé reparació d'aquest mur que data del segle XV (època en què els hospitalers arrenden el castell però en segueixen tenint el domini eminent), i el nivell 202, que evidencia un abandonament del recinte.

L'abandó de la fortificació s'esmenta en els documents de l'any 1585, moment que podria concordar amb la ceràmica de reflex metàl·lic valenciana de la sèrie de l'Ave Maria i la blava dita de Barcelona, trobades en aquest estrat; la primera una mica amortitzada i la segona al final del seu cicle productiu. La continuació d'aquest sondeig ha permès donar més força a la hipòtesi d'un ús intensiu del castell al llarg del segle XV i un posterior abandonament cap a finals del segle XVI o bé principis del segle XVII

Els materials més moderns ja ens porten a cronologies dels segles XIX i XX, per tant sembla força evident que Puig-reig pateix una despoblació important entre el c. 1585 i el segle XIX, reflectida en l'abandó del castell. La recuperació demogràfica comença a produir-se el segle XVIII i l'arribada de la industrialització i del ferrocarril a finals del segle XIX, configuren l'aspecte que el poble encara manté avui.

El sondeig número 4, iniciat enguany, presenta material divers força barrejat, probablement a causa dels usos posteriors del castell, després de l'abandonament, com a zona de cultiu o de galliners. De tota manera, s'ha pogut constatar un indret utilitzat almenys fins al darrer terç del segle XIX, amb presència de ceràmica blava catalana d'època moderna (segle XVII) i d'una moneda de coure del govern Provisional de 1870, encunyada a Barcelona. A l'anvers presenta la imatge d'una madrona asseguda amb una branca a la mà dreta i el braç esquerre estès. En el revers hi apareix un lleó dins un cercle de punts i que subjecte a les seves potes un escut ovalat d'Espanya. Es tracta d'una moneda de cinc cèntims

Alguns sectors del castell han conservat l'estratificació arqueològica prou clara, com per poder extreure'n algunes conclusions en relació a l'evolució històrica del recinte. El fet d'haver extret la plataforma de formigó que hi havia situada a la part més elevada del castell, fa que una futura campanya pugui incidir en aquest punt, i probablement es puguin acabar desvetllant algunes de les incògnites que encara avui en dia tenim.

6. Datació de les unitats estratigràfiques

6. DATACIÓ DE LES UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

Sector Nord (Zona 1)

Nivell de circulació actual (1985 - actualitat)
101

Ús del recinte com a espai de cultiu i galliners (finals del segle XIX - 1985)
107, 106, 105, 104, 103, 102

Sector Sud-Oest (Zona 2)

Nivell de circulació actual (1985 - actualitat)
201

Abandonament del castell (fi segle XVI, inici segle XVII)
202, 210

Esfondrament de la tàpia (segle XVI)
206, 205, 204, 203

Nivell d'ús del baluard (segle XV)
207,206

Sector Est (Zona 3)

Nivell de circulació actual (1985 – actualitat)
301, 303

Reformes d'època templera o d'Arnau Cescomes (fi segle XIII fins a mitjan segle XIV)
305, 304, 302

Ús d'època vescomtal i templera (segle XII-XIII)
307, 308

Sector Sud (Zona 4)

Nivell de circulació actual (1975 - actualitat)
401, 405

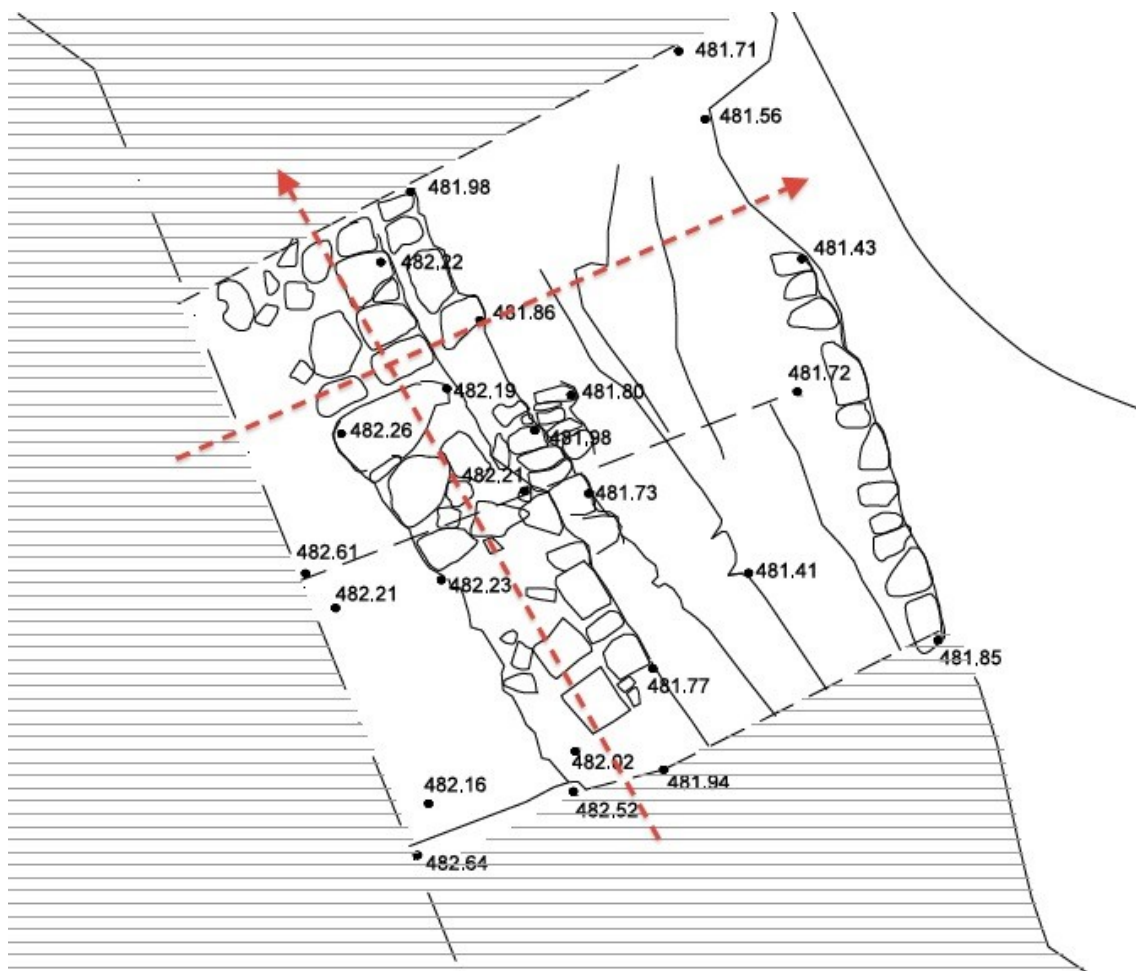
Abandonament de l'hàbitat (Finals del segle XIX)
402

Nivell d'ús medieval i modern
403, 404

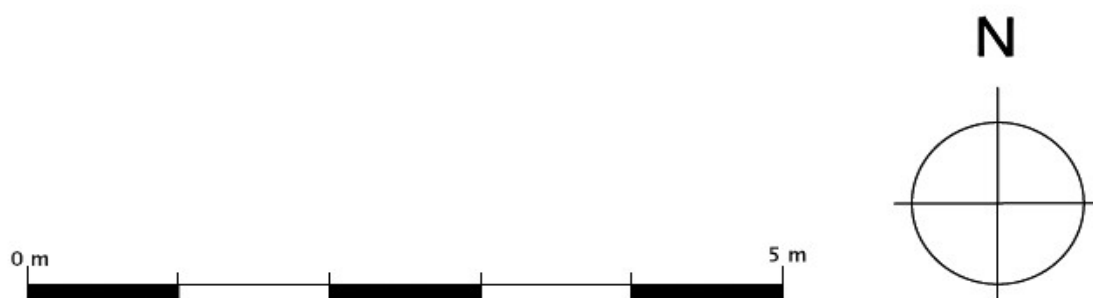
7. Plànols, plantes i seccions

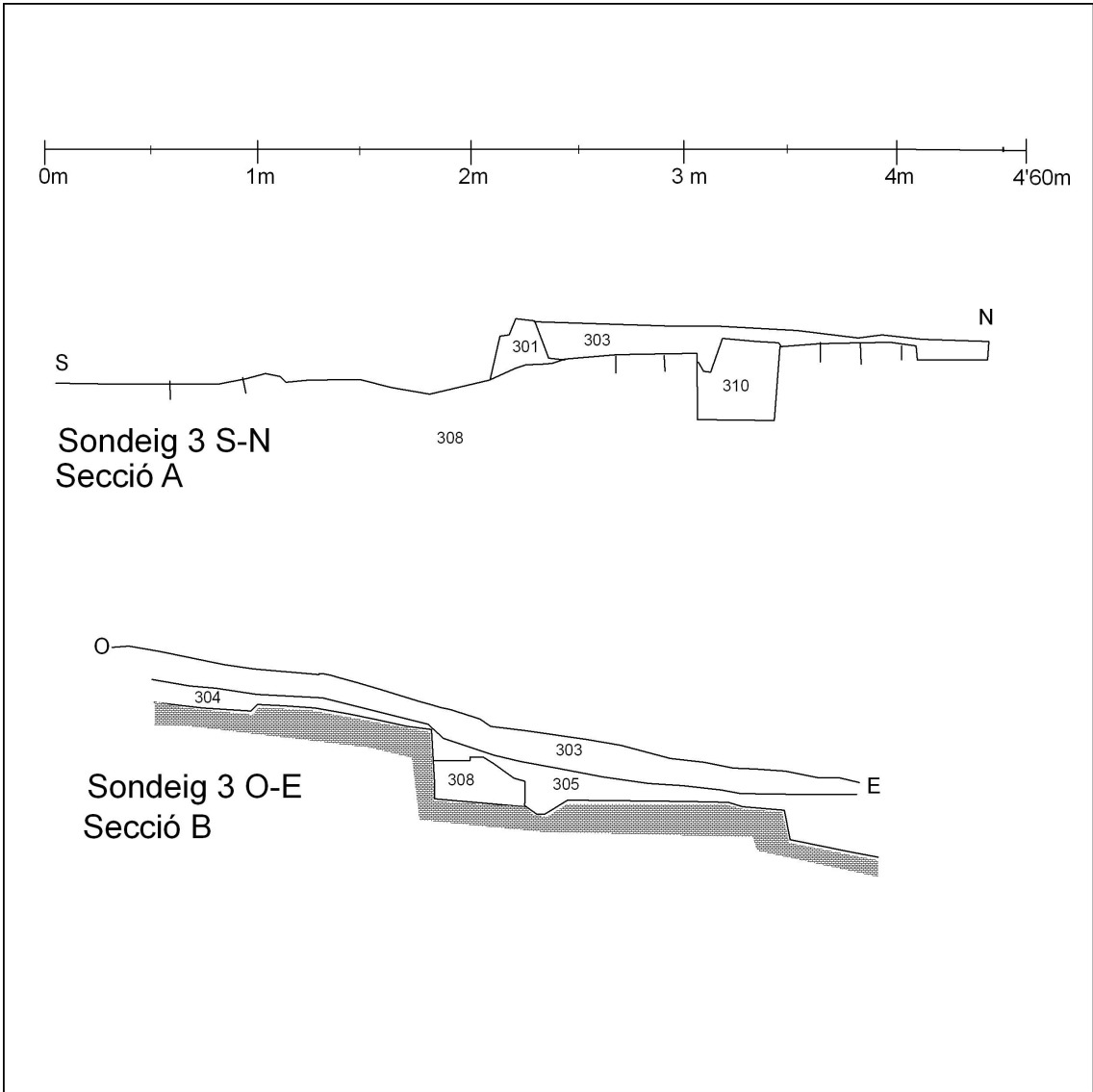

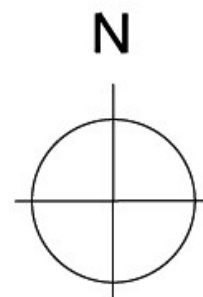
Planta general del jaciment amb els tres sondejos realitzats en la present campanya, on s'indiquen les seccions de cada sondeig.

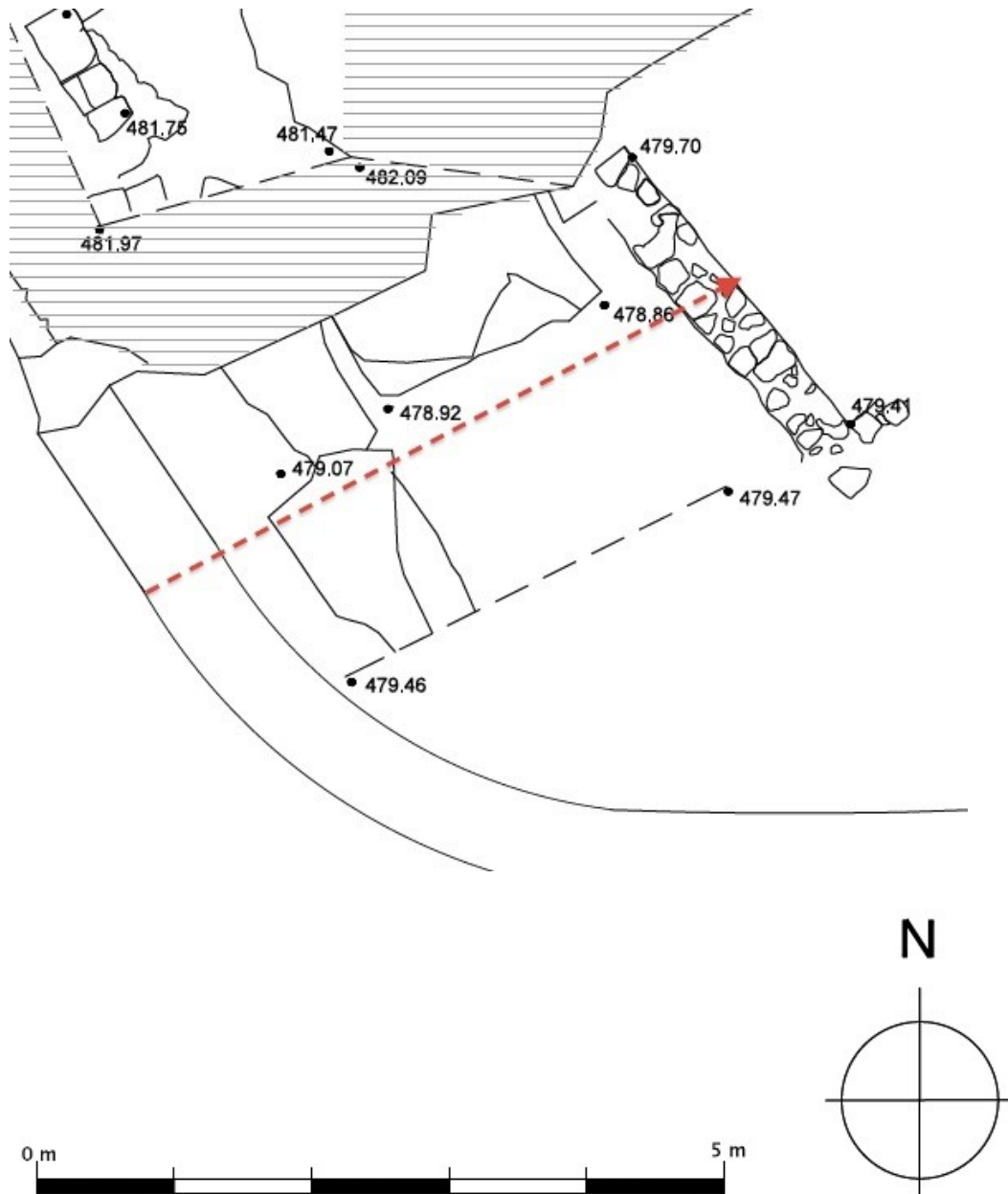
Planta del sondeig número 3 amb indicació de les seccions realitzades

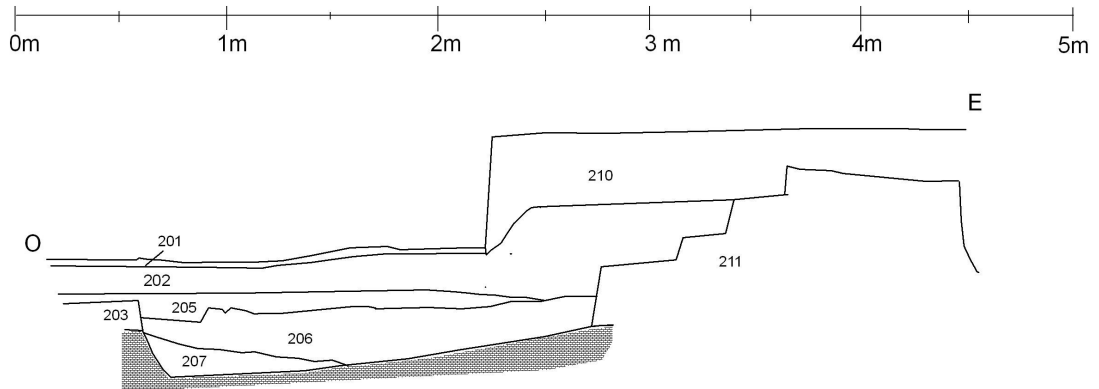

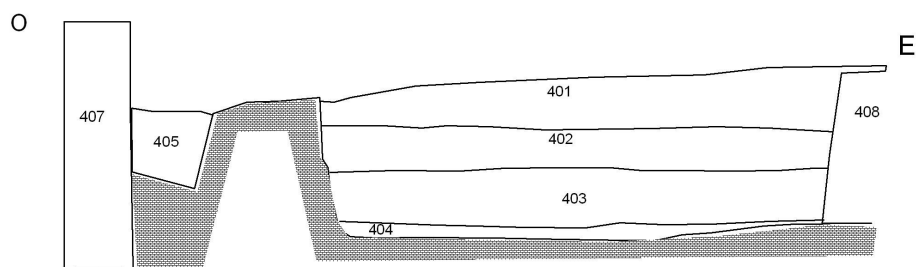
Planta del sondeig número 2 amb indicació de la secció realitzada

Planta del sondeig número 4 amb indicació de la secció realitzada

Sondeig 2 O-E
Secció C

Sondeig 4 O-E
Secció D

8.Figures

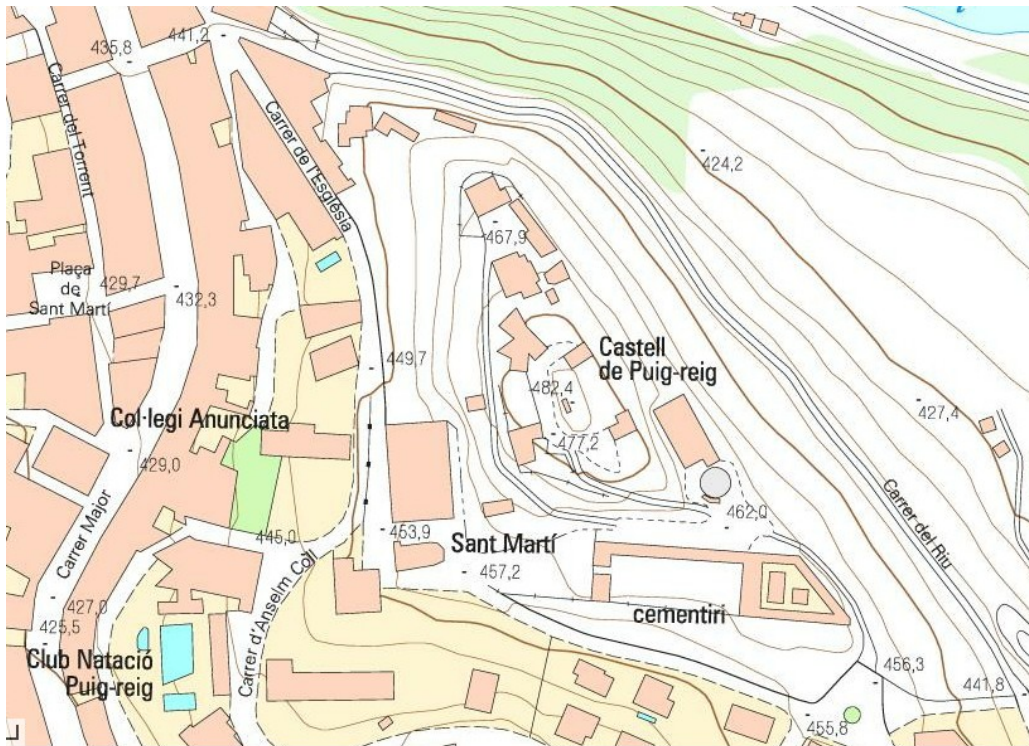

Figura 1: Mapa topogràfic del castell. Font: ICC

Figura 2: Costat de ponent del recinte sobirà del castell

Figura 3: Costat meridional del castell (estat juny de 2014)

Figura 4: Costat meridional del castell (estat juny de 2015)

Figura 5: Costat meridional del castell (estat juliol de 2015)

Figura 6: Ortofoto del castell amb indicació de les zones d'actuació. Font: ICC

Figura 7: Entorn del sondeig número 4, iniciat en la campanya 2015

Figura 8: Sector Sud, Sondeig 4, UE 104

Figura 9: Sondeig número 4, nivell natural (406)

Figura 10: Restes de mur (408, Sondeig 4)

Figura 11: Sondeig 4, Continuació de l'aparell en sentit est

Figura 12: Sondeig 3, continuació de l'excavació, mur (UE 308)

Figura 13: Sondeig 3, UE 308, vista en detall

Figura 14: Sondeig 3, UE 308, fonament de mur

Figura 15: Sondeig 2, descoberta d'un fragment de mur parcialment afectat per la construcció dels fonaments de l'antena (UE 211)

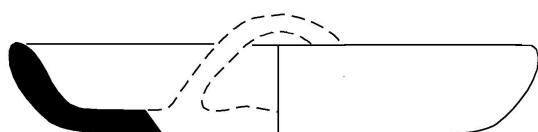

Figura 16: Sondeig 2, detall del mur (UE 211)

9. Làmines

Làmina 1

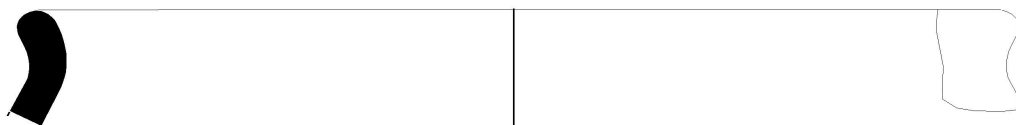
Ceràmica grisa medieval

210-3

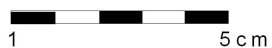
202-1

307-1

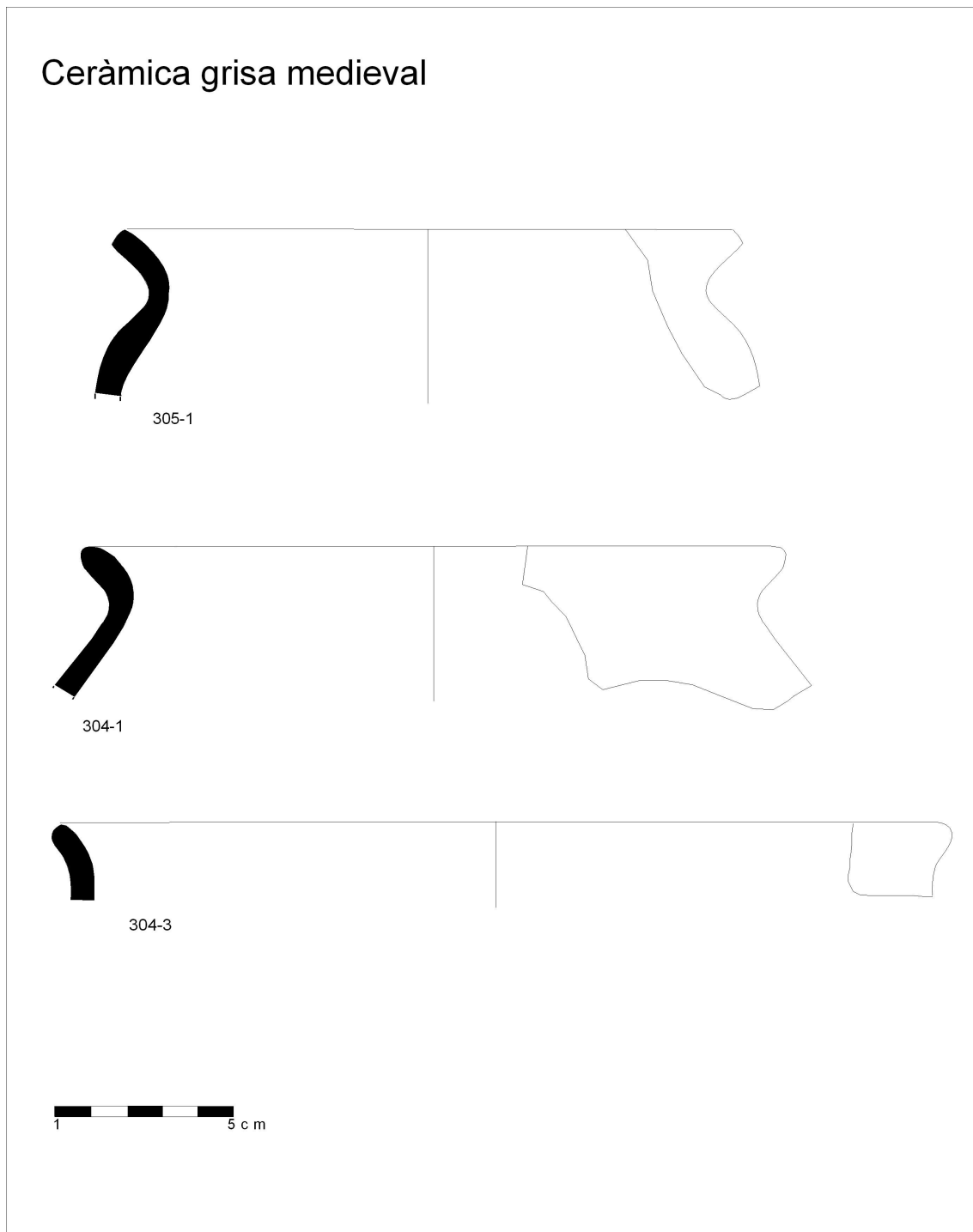
404-2

- 210-3 – Tapadora de ceràmica grisa comuna medieval, taller de Casa-en-Ponç (Berga)
202-1 – Olla de ceràmica grisa comuna medieval, taller de Casa-en-Ponç (Berga)
307-1 – Olla de ceràmica grisa comuna medieval, taller de Casa-en-Ponç (Berga)
404-2 – Olla de ceràmica grisa comuna medieval, taller de Casa-en-Ponç (Berga)

Làmina 2

Ceràmica grisa medieval

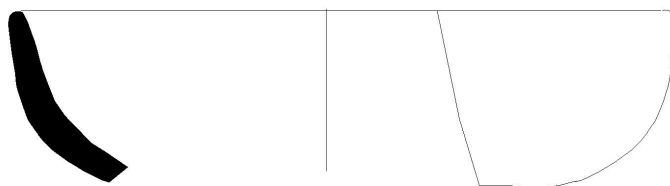
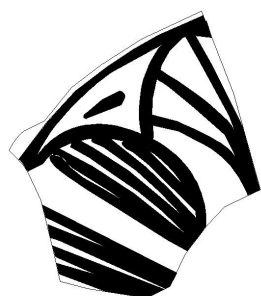
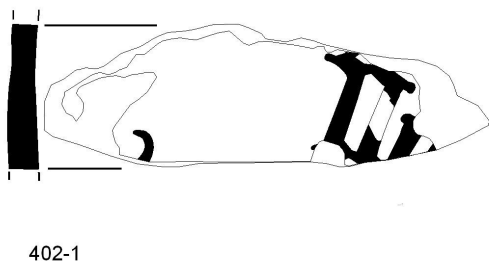
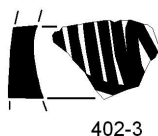
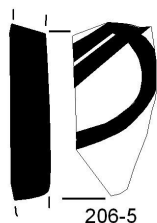
305-1 – Olla de ceràmica grisa comuna medieval, taller de Casa-en-Ponç (Berga)

304-1 – Olla de ceràmica grisa comuna medieval, taller de Casa-en-Ponç (Berga)

304-3 – Olla de ceràmica grisa comuna medieval, taller de Casa-en-Ponç (Berga)

Làmina 3

Ceràmica blava valenciana

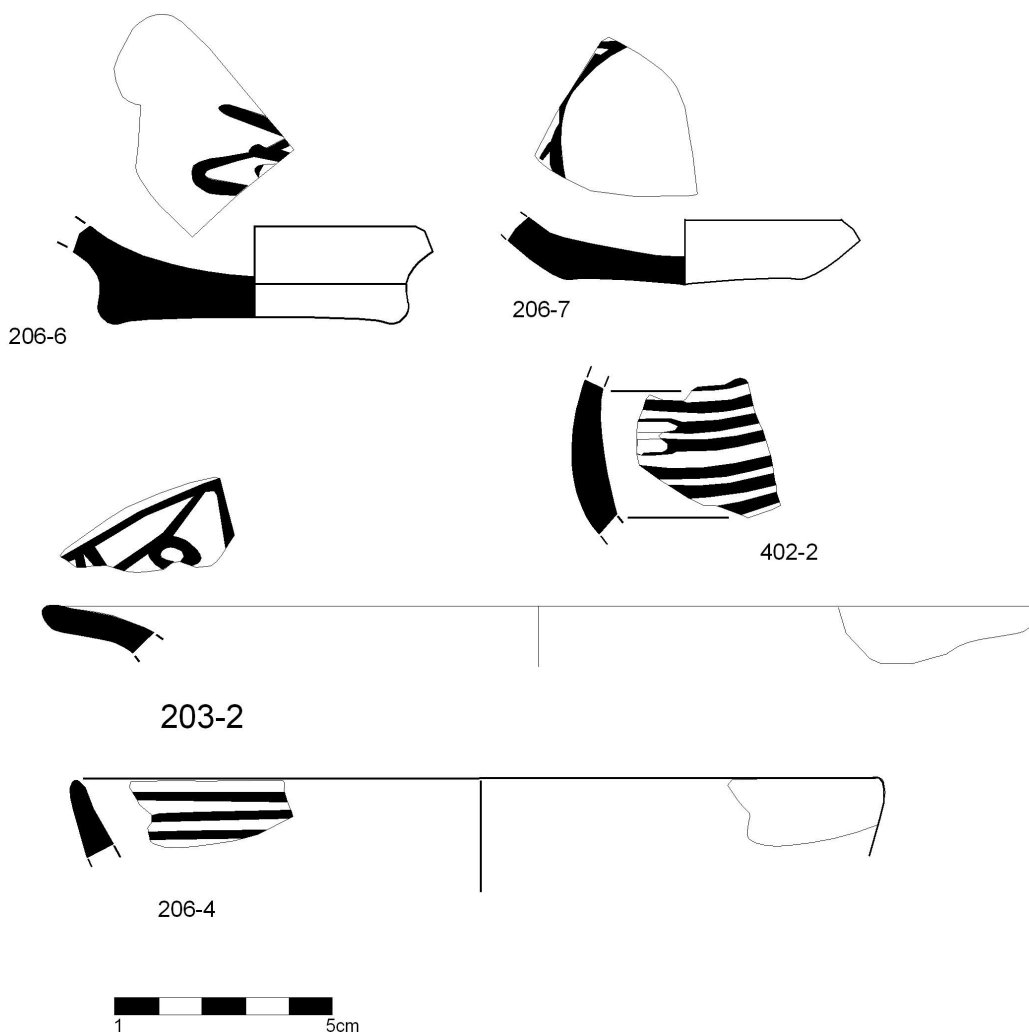
304-2

- 206-5 – Ceràmica de Paterna decorada en blau amb motiu de palmetes i fulles radials
402-3 – Ceràmica de Paterna decorada en blau amb motiu de palmetes i fulles radials
402-1 – Plat, ceràmica de Manises decorada en blau amb l'orla de l'Ave Maria (1410-1440)
304-2 – Escudella, ceràmica blava de Paterna decorada en blau amb motiu de palmetes i fulles radials

Làmina 4

Ceràmica blava de Barcelona

206-6 – Ceràmica blava de Barcelona decorada amb motius en zig-zag

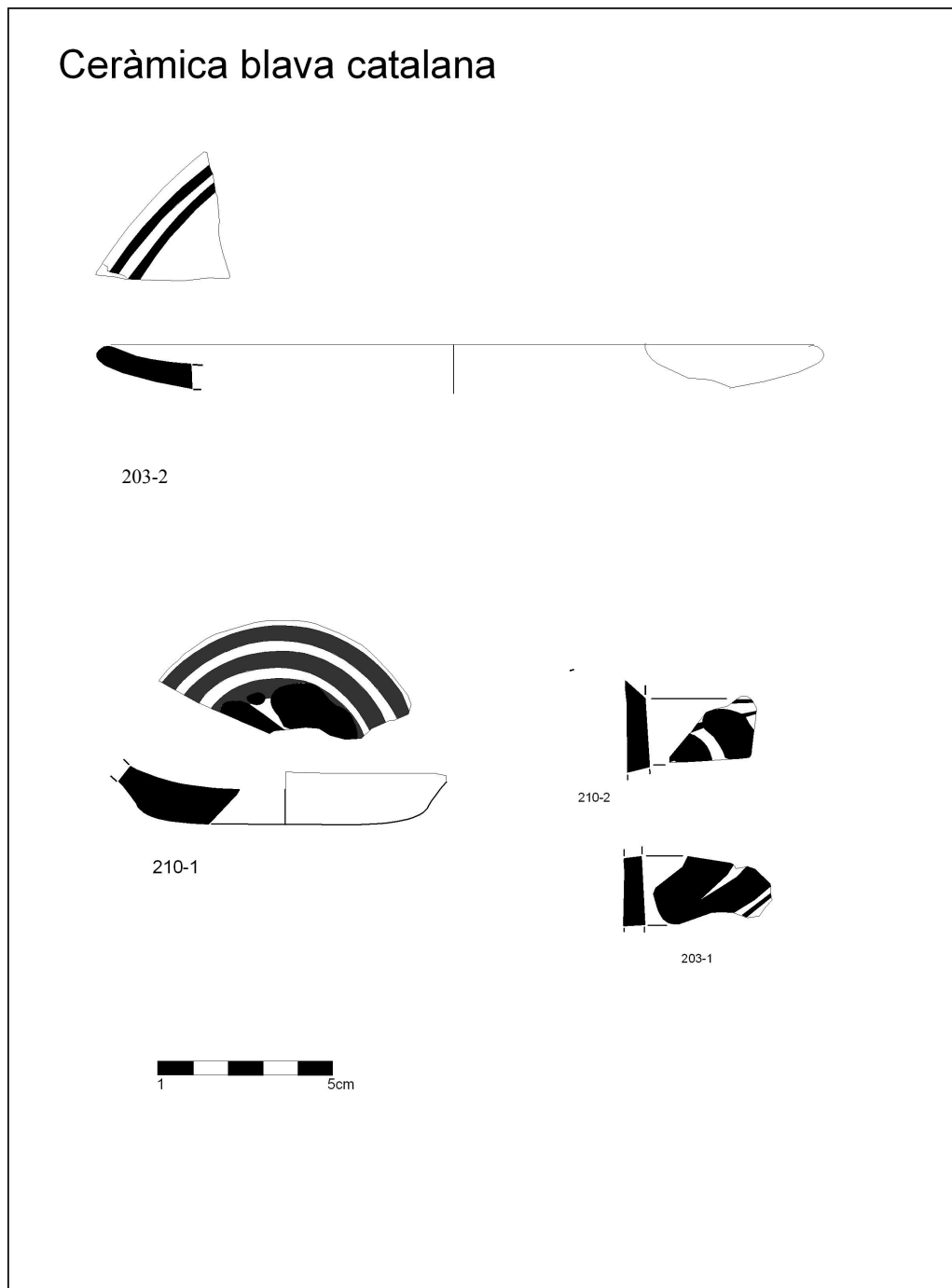
206-7 – Ceràmica blava de Barcelona

203-2 – Ceràmica blava de Barcelona decorada amb sanefa de línies creuades

402-2 – Ceràmica blava de Barcelona decorada amb sanefa de línies horitzontals

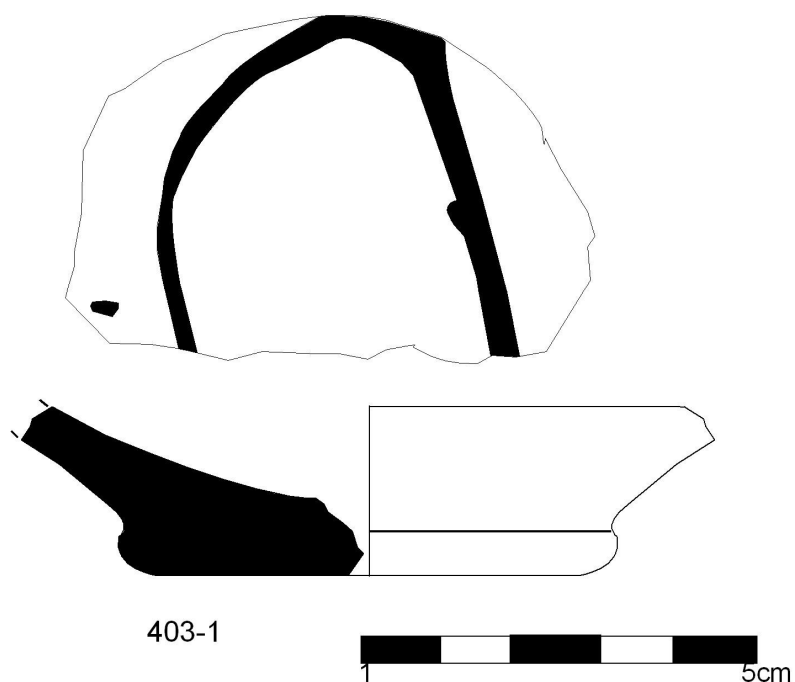
206-4 – Ceràmica blava de Barcelona decorada amb sanefa de línies horitzontals

Làmina 5

- 203-2 – Plat, ceràmica blava catalana decorada amb sanefes de color blau
210-1 – Ceràmica blava catalana decorada amb tonalitats de blau clar i fosc amb el motiu de la figueta o la pinça (1620-1670/90)
210-2 – Ceràmica blava catalana decorada en blau amb el motiu de la ditada
203-1 – Ceràmica blava catalana decorada en blau

Ceràmica de reflexos metàlics

403-1 – Escudella, ceràmica valenciana de reflex metàl·lic decorada amb línies de color roig

10. Bibliografia

10 .BIBLIOGRAFIA

- Abadal, R. 2011. *Els primers comtes catalans*. Barcelona (1a ed. 1958).
- Bolòs, J. 2008. "Els castells a l'edat mitjana", *l'Erol*, 96. Berga. p.10-17.
- Bonassie, P. 1979. *Catalunya mil anys enrere*, Barcelona.
- Caixal, À. *et alii*. 1996. *Memòria de l'excavació d'urgència realitzada al pont de Períques de Puig-reig*, Servei del Patrimoni Arquitectònic Local. Diputació de Barcelona. Barcelona (Inèdit)
- Caixal, A. Pancorbo, A. Sureda, M. Torras, M. Galera, A. 2005-2011. *Memòria de l'excavació al castell de Godmar (Callús)*. Servei del Patrimoni Arquitectònic Local. Diputació de Barcelona. Barcelona
- Camprubí, J. 2006. *Conquesta i estructuració territorial del Berguedà (segle IX-XI), La formació del comtat*. Lleida.
- Català, P. 1979. *El castell de Puig-reig, Els castells catalans volum V*. Barcelona.
- Forey, A.J. 1973. *Templars in the "Corona de Aragón"*, Durham.
- Harris, E.C. 1991. *Principios de la estratigrafía Arqueológica*, Barcelona.
- Junyent, F., Mazcuñan, A. Serra, R. 1985. *Catalunya Romànica volum XII, El castell de Puig-reig, El Berguedà*. Fundació enciclopèdia Catalana. Barcelona.
- Llubià, L. 1967. *Cerámica medieval española*. Barcelona.
- López Mullor, A. (ed.). 1995. *Investigacions arqueològiques i històriques al Berguedà (II). Sant Llorenç prop Bagà. Sant Quirze de Pedret*, Quaderns Científics i Tècnics, 6, Servei del Patrimoni Arquitectònic Local. Diputació de Barcelona. Barcelona.
- López Mullor, A., Caixal, A., Fierro, X. 1997. *Cronologia i difusió d'un grup de ceràmiques medievals trobades a les comarques de Barcelona (segles VII-XIV), Ceràmica medieval catalana, Actes de la taula rodona celebrada a Barcelona els dies 15 i 16 de novembre de 1994*, Quaderns Científics i Tècnics, 9, Servei del Patrimoni Arquitectònic Local. Diputació de Barcelona. Barcelona.

- Martinez Caviro, B. 1983. *La loza dorada*, Artes del tiempo y del espacio. Madrid.
- Miret i Sans, J. 1901. *Els vescomtes de Cerdanya, Conflent i Berguedà*. Barcelona.
- Miret i Sans, J. 2006. *Les cases de Templers i Hospitalers a Catalunya. Aplec de noves i documents històrics*, Els ordes militars, 9. Pagès Editor. Barcelona (1a ed. 1910).
- Padilla, J.I., 1984. *Contribución al estudio de las cerámicas grises catalanas de época medieval: El taller, los hornos y la producción de Casampons*. Barcelona.
- Parera, M. 1998. "Ceràmica medieval decorada i ceràmica moderna". López, Mullor, A.; Estany, I. (ed.), *Torre del Baró. Viladecans. Arqueologia*, Monografies, 4, Servei del Patrimoni arquitectònic Local. Diputació de Barcelona. Barcelona. p. 69-128
- Parera, M.; López Mullor, A. 1996. "Ceràmica trobada a l'excavació del santuari de la mare de Déu del Foix (Torrelles de Foix)". *Miscel·lània Penedesenca*. 1996, Sant Sadurní d'Anoia. p. 401-425.
- Picó i Candàliga, J. 1995. *Trossos d'història d'un poble, Puig-reig*. Solsona
- Riquer, M. De. 1991. *Guillem de Berguedà*. Abadia de Poblet.
- Riu, M, 1962. "Probables huellas de los primeros castillos de la Cataluña Carolingia", *San Jorge*, 47, Barcelona, p.34-39
- Salrach, J.M. 1978. *El procés de formació nacional de Catalunya II*. Barcelona.
- Sánchez, E., Guerrero, A. 1989. *Memòria de l'excavació arqueològica a l'església de Periques*, Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.
- Sans i Travé, J.M. 1996. *Els templers catalans, de la rosa a la creu*. Lleida.
- Serra, R. 1982. *Aproximació a l'història de Puig-reig*. Puig-reig.
- Serra, R. 2006. "Els dominis de l'orde militar del Temple a Puig-reig a partir d'un capbreu de finals del segle XIII", *l'Erol*, 88. Berga. p. 36-40.

Serra, R. 2006. "1275: Els dominis de la Comanda Templera de Puig-reig a la Cerdanya", *l'Erol*, 90. Berga. p. 34-38.

Serra, R. 1996. "Guillem de Berguedà, un senyor feudal". *l'Erol*, 52. Berga. p. 12-17.

Serra, R. 1986. "Els templers al Berguedà". *l'Erol*, 15. Berga. p. 18-23.

Serra R, Galera, Oller. 1986. "Els Hospitalers al Berguedà a l'època moderna". *l'Erol* 15. Berga. p. 31-34.

Udina Martorell, F. 1951. *El archivo condal de Barcelona en los siglos IX y X*, Barcelona.

Vendrell, M. *et alii*. 2006. La decoració de reflex metàl·lic: Un nanocompòsit medieval, *Mètode* 56. València. p.72-79.

Ventura, A. 2008. "Inventari dels castells medievals al Berguedà". *l'Erol*, 99. Berga. p.18-21.

Viladés, R. 1986. "*El Mas Periques de Puig-reig: probable edifici dels Ordes Militars*". *l'Erol*, 15. Berga. p. 28-30.

Viladés, R. 2007. "L'església de Sant Martí". *l'Erol*, 95. Berga. p. 12-15.

11. Repertori estratigràfic

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Nord (Sondeig 1)
U.E.: 101

DEFINICIÓ:

Fina capa de terres superficials amb gran abundància d'arrels i restes materials corresponents a la segona meitat del segle XX, aquesta capa cobria tota la superfície excavada i en bona part d'aquest sector feia contacte directe amb la roca natural

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	108
Cobreix a:	103, 104, 105
Rebleix a:	102
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació Segona meitat del segle XX

CASTELL DE PUIG-REIG

Campanya 2014

SECTOR: Nord (Sondeig 1)
U.E.: 102

DEFINICIÓ:

Capa de sediments extrets d'una diàclasi (109) natural de la roca mare situada sota el nivell superficial (101), aquesta diàclasi té uns 40 centímetres de profunditat màxima, les restes materials que hi apareixen corresponen al segle XX

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	101
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	109
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	108
S'hi adossa:	

Datació	Segle XX
----------------	----------

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Nord (Sondeig 1)
U.E.: 103

DEFINICIÓ:

Estrat d'aproximadament 25 centímetres de profunditat amb restes materials dels segles XIX i XX, aquesta capa es troba sota la unitat superficial (101) on l'aflorament de la roca natural és més profund

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	104
Cobert per:	101
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	108
Solidari de:	
Recolza en:	108
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació Segona meitat del segle XIX

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Nord (Sondeig 1)
U.E.: 104

DEFINICIÓ:

Estructura arquitectònica molt grollera formada per pedres de mida mitjana i rajols que crea un petit tancat formant una mitja circumferència

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	101
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	103
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació Primera meitat del segle XX

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Nord (Sondeig 1)
U.E.: 105

DEFINICIÓ:

Concentració de carbons d'uns 20 centímetres de diàmetre vinculada al nivell 103 amb material d'època contemporània

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	103
Hi recolza:	
Cobert per:	101
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació	Finals segle XIX o principis segle XX
----------------	---------------------------------------

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Nord (Sondeig 1)
U.E.: 106

DEFINICIÓ:

Mur situat al marge oest del sondeig, només se'n conserva el rebliment, probablement les pedres que el recobrien s'haurien aprofitat en una època posterior.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	103
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	108
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Nord (Sondeig 1)
U.E.: 107

DEFINICIÓ:

Nivell annex a la plataforma de formigó de la part central del castell, consisteix en una trinxera de mig metre d'ample entre la roca natural i la plataforma de formigó, aquest nivell segueix per sota de la plataforma.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	103
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	108
Cobreix a:	108
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Nord (Sondeig 1)
U.E.: 108

DEFINICIÓ:

Nivell natural de roca arenita, present a la totalitat del sondeig en diferent profunditat

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	101
Reblert per:	
Tallat per:	109
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Nord (Sondeig 1)
U.E.: 109

DEFINICIÓ:

Diàclasi de la roca natural present a la part central del sondeig en diferent profunditat

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	101
Reblert per:	102
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació

CASTELL DE PUIG-REIG

Campanya 2014

SECTOR: Sud-oest (sondeig 2)

U.E.: 201

DEFINICIÓ:

Fina capa de terres superficial amb gran concentració de teixit vegetal

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	202
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació

Darrer terç del segle XX

CASTELL DE PUIG-REIG

Campanya 2014

SECTOR: Sud-oest (sondeig 2)
U.E.: 202

DEFINICIÓ:

Estrat d'uns 25 centímetres de profunditat, suposa el nivell d'abandonament del castell cap a finals del XVI

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	201
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	203
Cobreix a:	203,204,205
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació | *t.p.q. c. 1585*

CASTELL DE PUIG-REIG

Campanya 2014

SECTOR: Sud-oest (sondeig 2)

U.E.: 203

DEFINICIÓ:

Estructura arquitectònica probablement defensiva, forma un mur encara dempeus d'aproximadament un metre d'alçada i mig metre d'amplada, la cara interna conserva encara alguns carreus de pedra ben tallada

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	204,205,206
Cobert per:	201
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	207
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	202

Datació

t.a.q. c segle XV

CASTELL DE PUIG-REIG

Campanya 2014

SECTOR: Sud-oest (sondeig 2)

U.E.: 204

DEFINICIÓ:

Nivell excavat en paral·lel a la unitat 205, creant una separació per a determinar la possible existència d'una estructura a la part central del sondeig

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	205
Hi recolza:	
Cobert per:	202
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	203
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	206
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació

segle XV-XVI

CASTELL DE PUIG-REIG

Campanya 2014

SECTOR: Sud-oest (sondeig 2)
U.E.: 205

DEFINICIÓ:

Nivell excavat en paral·lel a la unitat 204, creant una separació per a determinar la possible existència d'una estructura a la part central del sondeig

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	204
Hi recolza:	
Cobert per:	202
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	203
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	206
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació segle XV-XVI

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Sud-oest (sondeig 2)
U.E.: 206

DEFINICIÓ:

Un cop determinada la inexistència del mur es segueix excavant en paral·lel el que abans s'havia separat en els nivells 204-205, la gran presència de teules i pedres de diferents magnituds fa pensar en que es tracta d'un ensorrament

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	204-205
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	203
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	207
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació segle XV-XVI

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Sud-oest (sondeig 2)
U.E.: 207

DEFINICIÓ:

El nivell 207 correspon al paviment baix-medieval d'aquesta zona del castell, aquest paviment és solidari del mur, l'estructura 203, per tant podem determinar que el seu ús i construcció son coetanis

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	206
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	203
Recolza en:	
Cobreix a:	208
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació Fi segle XIV, inici segle XV

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Sud-oest (sondeig 2)
U.E.: 208

DEFINICIÓ:

Nivell natural de roca arenita, present en tot el sondeig en diferent profunditat

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	203
Cobert per:	206, 207, 203
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Sud-oest (sondeig 2)
U.E.: 209

DEFINICIÓ:

Diàclasi parcialment tapiada amb morter de calç

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	206
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	208
S'hi adossa:	

Datació

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2015

SECTOR: Sud-oest (sondeig 2)
U.E.: 210

DEFINICIÓ:

Estrat d'uns 30 centímetres de profunditat, situat sobre el nivell d'abandonament del castell cap a finals del XVI o principis del segle XVII

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	201
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	202
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació | *t.p.q. c. 1585*

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2015

SECTOR: Sud-oest (sondeig 2)
U.E.: 211

DEFINICIÓ:

Estructura arquitectònica, forma un mur parcialment dempeus afectat per la construcció de l'antena de telecomunicacions del castell. Aquesta paret interna segueix en direcció nord, podria tractar-se d'un dels murs interns del castell.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	210
Cobert per:	201
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	202
S'hi adossa:	

Datació

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Est (sondeig 3)
U.E.: 301

DEFINICIÓ:

Estructura aixecada amb grans pedres mal tallades probablement per a la contenció de terres en el moment en que s'utilitza el terreny com a espai de cultiu, aquesta estructura aprofita la unitat 308 com a punt de suport.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	308
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	303
S'hi adossa:	303

Datació segle XIX-XX

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Est (sondeig 3)
U.E.: 302

DEFINICIÓ:

Mur situat en el marge de llevant del sondeig, el material trobat en la seva base remet la seva construcció al segle XIV

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	310
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	303

Datació segle XIV

CASTELL DE PUIG-REIG

Campanya 2014

SECTOR: Est (sondeig 3)**U.E.: 303****DEFINICIÓ:**

Nivell superficial, capa de terres amb gran quantitat d'arrels, amb presència de material contemporani, queda tallat per la unitat 301

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	
Tallat per:	301
Adossat a:	301
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	304,31
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació

segle XX

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Est (sondeig 3)
U.E.: 304

DEFINICIÓ:

Nivell situat sota la capa vegetal, aquest nivell d'uns 20 centímetres de potència presenta una barreja de restes d'època medieval i moderna

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	303
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	301
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	307
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació segle XVI

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Est (sondeig 3)
U.E.: 305

DEFINICIÓ:

Paviment de la zona inferior d'entre-murs, aquest paviment queda tallat per una escaleta natural a la roca que a la vegada actua de desaigüe, aquest paviment ajuda a datar el mur del marge de llevant del sondeig

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	303
Reblert per:	
Tallat per:	306
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	302

Datació segle XIV

CASTELL DE PUIG-REIG

Campanya 2014

SECTOR: Est (sondeig 3)

U.E.: 306

DEFINICIÓ:

Diàclasi de gran profunditat, excavada fins els 70 centímetres. Aquest element actua de desaigüe encara a dia d'avui, el material que presenta es troba molt barrejat

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	303
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	305
S'hi adossa:	

Datació

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Est (sondeig 3)
U.E.: 307

DEFINICIÓ:

Paviment situat sobre el mur intermedi (301), es tracta d'un estrat de terres vermelloses (argiles) amb presència únicament de ceràmica grisa medieval, probablement dels tallers de casa-en-Ponç de Berga, el que ens dóna una cronologia d'època vescomtal-templera

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	304
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	308

Datació segle XII-XIII

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Est (sondeig 3)
U.E.: 308

DEFINICIÓ:

Estructura situada sota la unitat 301, es tracta del fonament d'un mur molt escapçat vinculat a la unitat 307

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	301
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	307
Cobreix a:	309
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació segle XII-XIII

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Est (sondeig 3)
U.E.: 309

DEFINICIÓ:

Diàclasi profunda situada entre murs i reblerta de sediments (306)

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	308
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	310
S'hi adossa:	

Datació segle XII-XIII

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Est (sondeig 3)
U.E.: 310

DEFINICIÓ:

Trinxera realitzada els anys 80 per a passar les canalitzacions d'aigua des del dipòsit situat al castell, afecta l'estructura del mur (308)

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	303
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	308
S'hi adossa:	

Datació Darrer quart del segle XX

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2014

SECTOR: Est (sondeig 3)
U.E.: 311

DEFINICIÓ:

Nivell natural de roca arenita, present en tot el sondeig en diferent profunditat

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	307, 306, 304
Reblert per:	
Tallat per:	309
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2015

SECTOR: Sud (sondeig 4)
U.E.: 401

DEFINICIÓ:

Capa de terra vegetal superficial, amb restes ceràmiques i d'altres objectes corresponents a la segona meitat del segle XX

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	402
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació Segona meitat del segle XX

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2015

SECTOR: Sud (sondeig 4)
U.E.: 402

DEFINICIÓ:

Capa de terra sediment granulat amb presència de ceràmica d'època moderna i contemporània, ossos i peces de ferro

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	401
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	403
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2015

SECTOR: Sud (sondeig 4)
U.E.: 403

DEFINICIÓ:

Capa de terra molt compacte formada en part per argiles de tonalitat rogenca, escassa en material arqueològic i amb presència d'un foc d'aproximadament 50 centímetres de diàmetre

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	402
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	404
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació | *t.a.q. c.1870*

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2015

SECTOR: Sud (sondeig 4)
U.E.: 404

DEFINICIÓ:

Capa de terra molt granulada i pedres amb escassa presència de material arqueològic

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	403
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	405
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació | *t.a.q. c.1870*

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2015

SECTOR: Sud (sondeig 4)
U.E.: 405

DEFINICIÓ:

Nivell superficial amb presència de material de característiques molt diverses, s'adossa al mur extern del recinte

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	407
Solidari de:	
Recolza en:	406
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació Segona meitat del segle XX

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2015

SECTOR: Sud (sondeig 4)
U.E.: 406

DEFINICIÓ:

Nivell natural de roca granítica

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	404, 401, 405
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	401
S'hi adossa:	407

Datació

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2015

SECTOR: Sud (sondeig 4)
U.E.: 407

DEFINICIÓ:

Mur perimetral del recinte

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	406
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	405

Datació

CASTELL DE PUIG-REIG
Campanya 2015

SECTOR: Sud (sondeig 4)
U.E.: 408

DEFINICIÓ:

Mur intern del recinte inferior del castell, l'estructura segueix en direcció est

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	402, 403, 404
Cobert per:	401
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	406
Cobreix a:	
Rebleix a:	
Talla a:	
S'hi adossa:	

Datació | *t.a.q. c.1870*

12. Inventari dels materials

Sector Nord (Sondeig 1)

UE: 101

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica contemporània</u>			
Porcellana tipus Pickman	1	1	
Rajola vidriada amb porcellana decorada	1	1	
<u>Material de construcció</u>			
Teula	18	2	
<u>Vidre</u>			
Ampolla d'anís	2	1	
Ampolla de cervesa	1	1	
Pot de conserves	1	1	
Sense identificar	8	3	
<u>Fauna</u>	1	1	1 Mandíbula de cànid, petxina
<u>Metall</u>			
Fulla de serra mecànica	1	1	
Ferro	1	1	Cargol
<u>Altres</u>			
Tub de pastilles "Grajeas Templax"	1	1	
Bugies	2	2	Marques Seat i Champion (CW71P / N-9Y)
Ampolletes per injecció de ferro	4	4	
Botó	1	1	
Fragment de PVC	1	1	
Fragments de cortina d'estiu	18	1	
Pot de pintura "esmalt protector"	1	1	

- Els fragments de teula s'han comptabilitzat però no s'han recollit

UE: 102

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Material de construcció</u>			
Teula	8	2	
<u>Vidre</u>			
Sense identificar	1	1	
<u>Metall</u>			
Ferro	3	3	2 cargols, 1 forrellat

- Els fragments de teula s'han comptabilitzat però no s'han recollit

UE: 103

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	17	2	2 fons, 1 vora en forma de vessador
<u>Ceràmica moderna i contemporània</u>			
Porcellana tipus Pickman	10	2	3 plats, 1 tassa
Pisa decorada	1	1	
Grisa comuna	6	1	1 fons
Oxidada moderna	11	3	
Comuna vidriada melada	15	5	1 vora de cassola, 1 tapadora, 2 cantis
Comuna vidriada de verd	1	1	
Comuna vidriada de groc	1	1	1 plat
Ceràmica vidriada decorada de blanc i negre (paret externa recoberta)	1	1	
<u>Material de construcció</u>			
Teula	6	2	
Maó	2	1	
<u>Vidre</u>			
Sense identificar	3	2	
<u>Fauna</u>	10	1	Fragment de mandíbula de cànid
<u>Metall</u>			
Ferro	2	2	1 cargol
<u>Altres</u>			
Fragment de Test	1	1	1 Fons

- Els fragments de teula s'han comptabilitzat però no s'han recollit

UE: 105

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica moderna i contemporània</u> Oxidada moderna	1	1	

UE: 106

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica</u> Fragment de ceràmica grisa sense identificar	1	1	
<u>Vidre</u> Fragment de vidre sense identificar	1	1	

UE: 107

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	10	1	1 vora
<u>Ceràmica moderna i contemporània</u>			
Porcellana tipus Pickman	2	1	1 plat
Porcellana blanca sense decoració	3	1	
Grisa comuna	4	1	
Comuna vidriada en melat	1	1	
<u>Material de construcció</u>			
Totxana	1	1	
<u>Fauna</u>	6	1	1 dent
<u>Metall</u>	3	3	1 forquilla d'aram, 1 clau

Sector Sud-Oest (Sondeig 2)

UE: 201 (2014)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica contemporània</u>			
Grisa comuna	5	2	1 vora de cassola
Comuna vidriada de melat	1	1	
Comuna vidriada decorada de verd	2	2	
Ceràmica vidriada decorada de blanc i negre (paret externa recoberta)	1	1	
<u>Vidre</u>			
Sense identificar	1	1	
<u>Altres</u>			
Joc de claus de seguretat "multilock"	1	1	A l'etiqueta hi posa "Puig-reig"

UE: 201 (2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica contemporània</u>			
Porcellana	3	1	1 Plat
Comuna vidriada de verd	12	2	2 nanses, 1 fons de cassola
Comuna vidriada de groc	2	2	
Comuna vidriada melada	1	1	1 vora d'olla
Grisa comuna	4	2	
<u>Vidre</u>			
Sense identificar	9	4	

<u>Altres</u>			
Fragments de ferro	2	2	
Material constructiu (rajola)	1	1	
Material constructiu (teula)	3	1	
<u>Fauna</u>			
Fragments d'ossos (bòvid)	10	1	1 fragment de fèmur

UE: 201 (2014-2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica contemporània</u>			
Grisa comuna	9	4	1 vora de cassola
Comuna vidriada de melat	2	2	1 vora d'olla
Comuna vidriada decorada de verd	14	4	2 nanses, 1 fons de cassola
Comuna vidriada de groc	2	2	
Ceràmica vidriada decorada de blanc i negre (paret externa recoberta)	1	1	
Porcellana	3	1	1 plat
<u>Vidre</u>			
Sense identificar	10	5	
<u>Altres</u>			
Joc de claus de seguretat “multilock”	1	1	A l’etiqueta hi posa “Puig-reig”
Fragments de ferro	2	2	
Material constructiu (rajola)	1	1	
Material constructiu (teula)	3	3	
<u>Fauna</u>			
Fragments d'ossos (bòvid)	10	1	1 fragment de fèmur

UE: 202 (2014)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	62	3	1 fons, 3 vores d'olla
Decorada de verd i manganès	2	1	1 plat
<u>Ceràmica moderna i contemporània</u>			
Reflex metàl·lic	4	1	1 escudella
Blava de Barcelona	8		
Valenciana decorada de blau i reflex	5		1 plat de la sèrie "Ave Maria"
Porcellana	1	1	1 plat
Pisa amb decoració perduda	5	1	1 escudella
Comuna vidriada de verd	7	1	
Comuna vidriada de melat	14	3	1 nansa, 1 arrancament de nansa, 1 cassola
Comuna oxidada	6	2	1 pitxer
<u>Material de construcció</u>			
Teula	2	1	
Maó	2	1	
<u>Vidre</u>			
Bala de vidre "canica"	1	1	
<u>Peces Lítiques</u>			
Morter	2	1	
<u>Fauna</u>	36	2	2 ossos de pelvis de bòvid, 2 dents d'òvid, 1 taba

UE: 202 (2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	6	2	1 vora d'olla
<u>Ceràmica moderna i contemporània</u>			
Reflex metàl·lic	1	1	
Blava de Barcelona	1	1	
Porcellana	1	1	
Pisa amb decoració perduda	1	1	
Comuna vidriada de melat	18	2	1 vora de plat
Comuna grisa	1	1	
<u>Material de construcció</u>			
Teula	72	13	
<u>Vidre</u>			
2 fragments	2	2	
<u>Fauna</u>	8	2	1 costella, 1 mandíbula de cànid

UE: 202 (2014-2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	68	4	1 fons, 4 vores d'olla
Decorada de verd i manganès	2	1	1 plat
<u>Ceràmica moderna i contemporània</u>			
Reflex metàl·lic	5	1	1 escudella
Blava de Barcelona	9	3	
Valenciana decorada de blau i reflex	5	2	1 plat de la sèrie "Ave Maria"
Porcellana	2	1	1 plat
Pisa amb decoració perduda	6	1	1 escudella
Comuna vidriada de verd	7	1	
Comuna vidriada de melat	32	5	1 nansa, 1 arrancament de nansa, 1 cassola, 1 vora
Comuna grisa	1	1	
Comuna oxidada	6	2	1 pitxer
<u>Material de construcció</u>			
Teula	74	13	
Maó	2	1	
<u>Vidre</u>			
Bala de vidre "canica"	1	1	
Fragments de vidre	2	2	
<u>Peces Lítiques</u>			
Morter	2	1	
<u>Fauna</u>	44	3	2 ossos de pelvis de bòvid, 2 dents d'òvid, 1 taba, 1 mandíbula de cànid

UE: 204

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	6	1	
Decorada de verd i manganès	1	1	
<u>Ceràmica moderna i contemporània</u>			
Blava dita de Barcelona	10	3	
Valenciana decorada de blau i reflex	5	2	1 plat de la sèrie "Ave Maria"
Comuna vidrada de verd	8	1	
Comuna grisa	2	1	
Comuna vidrada de melat	2	1	
<u>Material de construcció</u>			
Totxana	1	1	
Teules	22		
<u>Altres</u>			
Fragment de porcellana d'aparell elèctric	1	1	

- Els fragments de teula s'han comptabilitzat però no s'han recollit

UE: 205

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	11	1	
<u>Ceràmica moderna</u>			
Blava dita de Barcelona	8	3	
Comuna vidrada de verd	1	1	
Comuna vidrada de marró	2	1	
Comuna grisa	1	1	
<u>Material de construcció</u>			
Teula	17		
<u>Vidre</u>			
Sense identificar	3	1	
<u>Metalls</u>			
Ferro	1	1	Clau de ferro

- Els fragments de teula s'han comptabilitzat però no s'han recollit

UE: 206 (2014)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	32	2	2 fons, 1 olla
Oxidada bicolor	3	1	
<u>Ceràmica moderna</u>			
Pisa decorada amb vidriat blanc amb decoració perduda	3	1	1 plat
Valenciana de reflex metàl·lic	1	1	
Blava de Barcelona	1	1	
Decorada de blau dita de Barcelona	6	3	
Comuna grisa	1	1	
<u>Material de construcció</u>			
Teula	15		
<u>Metalls</u>			
Ferro	3	2	1 clau
<u>Fauna</u>	1	1	1 dent de bòvid

- Els fragments de teula s'han comptabilitzat però no s'han recollit

UE: 206 (2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	35	2	1 vora d'olla
Amb decoració de verd i manganès	1	1	
<u>Ceràmica moderna</u>			
Pisa decorada amb vidriat blanc amb decoració perduda	3	1	
Blava de Barcelona	5	1	1 vora de plat
Pisa decorada en blau de València	8	2	1 vora de plat
Comuna grisa	1	1	
<u>Metalls</u>			
Ferro	1	1	
<u>Fauna</u>	6	1	
<u>Vidre</u>	2	2	

UE: 206 (2014-2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	67	4	2 fons, 1 olla, 1 vora d'olla
Oxidada bicolor	3	1	
Amb decoració de verd i manganès	1	1	
<u>Ceràmica moderna</u>			
Pisa decorada amb vidriat blanc amb decoració perduda	3	2	2 fons de plat, 1 vora de plat
Valenciana de reflex metàl·lic	1	1	
Blava de Barcelona	6	2	
Decorada de blau dita de Barcelona	6	3	1 vora de plat
Decorada en blau de València	8	2	
Comuna grisa	2	1	
<u>Material de construcció</u>			
Teula	15		
<u>Metalls</u>			
Ferro	4	3	1 clau
<u>Fauna</u>	7	1	1 dent de bòvid
<u>Vidre</u>	2	2	

UE: 207

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	30	3	1 fons d'olla, 1 vora, 1 olla, 1 contenidor
Blava dita de Barcelona	1	1	1 fons
Pisa valenciana decorada de blau	5	3	
Italiana decorada de blau	5	1	Probable origen de Ligúria o Toscana
Vidriada de verd	4	1	
<u>Material de construcció</u>			
Teula	1		
<u>Metalls</u>			
Ferro	7	1	
<u>Vidre</u>			
	3	1	1 fons
<u>Fauna</u>			
	7	1	2 cargols

UE: 210 (2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica moderna i contemporània</u>			
Reflex metàl·lic			
Blava de Barcelona			
Blava catalana	2	1	1 vora de plat
Porcellana	3	3	1 plat, 1 vora, 1 bol
Comuna vidriada de melat	2	1	
Comuna vidriada de verd	1	1	
Comuna grisa	4	2	1 vora
<u>Material de construcció</u>			
Teula	3	1	

Sector Est (Sondeig 3)

UE: 303 (2014)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica moderna i contemporània</u>			
Comuna grisa	10	1	
Comuna vidriada de melat	2	2	
Comuna oxidada	2	1	1 platet
Porcellana blanca decorada en verd	1	1	
Porcellana blanca decorada en daurat	2	1	
Porcellana blanca sense decoració	2	1	
<u>Material de construcció</u>			
Rajoles de bany	2	1	
Totxana	5	2	
<u>Vidre</u>			
Fragment de vidre verd	1	1	
<u>Fauna</u>	2	1	1 mandíbula superior de senglar
<u>Altres</u>			
Tap d'ampolla de "Fanta"	1	1	
Tap d'ampolla de "Coca-Cola"	1	1	

UE: 303 (2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval i moderna</u>			
Grisa medieval	5	1	
Pisa amb decoració perduda	1	1	
Blava dita de Barcelona	2	1	1 vora de plat
Comuna grisa	10	2	
Comuna vidriada de melat	4	2	1 plat, 1 cassola, 1 olla
Comuna vidriada de groc	3	2	1 vora de plat
Comuna oxidada	5	3	1 platet
Blava catalana	1	1	
<u>Ceràmica contemporània</u>			
Porcellana blanca sense decoració	5	3	1 vora de plat
Porcellana blanca decorada en verd	1	1	
Porcellana blanca decorada en daurat	2	1	
<u>Numismàtica</u>			
50 cèntims de pesseta 1949	1	1	Espanya
<u>Material de construcció</u>			
Rajoles de bany	9	3	
Totxana	12	2	
Teula	8	1	
<u>Vidre</u>	12	2	1 Cervesa, 1 làmpada
<u>Fauna</u>	20	2	2 mandíbula, 1 porc, 1 gos
<u>Altres</u>			
Bol de plàstic	4	1	
Tub de PVC	1	1	
<u>Metalls</u>	5	4	1 càpsula, 1 punta d'escarpa, 1 virolla, 1 junta

UE: 303 (2014- 2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval i moderna</u>			
Grisa medieval	5	1	
Pisa amb decoració perduda	1	1	
Blava dita de Barcelona	2	1	1 vora de plat
Comuna grisa	20	3	
Comuna vidriada de melat	6	4	1 plat, 1 cassola, 1 olla
Comuna vidriada de groc	3	2	1 vora de plat
Comuna oxidada	3	2	
Blava catalana	1	1	
<u>Ceràmica contemporània</u>			
Porcellana blanca sense decoració	3	2	1 vora de plat
<u>Numismàtica</u>			
50 cèntims de pesseta 1949	1	1	Espanya
<u>Material de construcció</u>			
Rajoles de bany	11	4	
Totxana	17	3	
Teula	8	1	
<u>Vidre</u>	13	3	1 Cervesa, 1 làmpada
<u>Fauna</u>	22	3	3 mandíbula, 2 porc i 1 gos
<u>Altres</u>			
Bol de plàstic	4	1	
Tub de PVC	1	1	
Tap d'ampolla de "Fanta"	1	1	
Tap d'ampolla de "Coca-Cola"	1	1	
	5	4	1 càpsula, 1 punta
<u>Metalls</u>			d'escarpa, 1 virolla, 1 junta

UE: 304 (2014)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u> Grisa	11	1	1 vora d'olla
<u>Ceràmica moderna</u> Comuna grisa	3	1	
Pisa	1	1	
Comuna oxidada	1	1	
<u>Vidre</u> Fragment de vidre	4	1	1 fons de vas

UE: 304 (2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u> Grisa	8	2	2 vores d'olla
Pisa decorada en blau de València	1	1	1 vora de plat
<u>Ceràmica moderna</u> Comuna grisa	11	2	
Comuna vidriada de melat	3	1	1 vora d'olla
Comuna vidriada de groc	1	1	
<u>Fauna</u>	6	2	1 fèmur de pollastre, 1 costella de xai
<u>Metall</u>	1	1	1 peça de ferro

UE: 304 (2014-2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	19	3	3 vores d'olla
Pisa decorada en blau de València	1	1	1 vora de plat
<u>Ceràmica moderna</u>			
Comuna grisa	14	3	
Pisa	1	1	
Comuna oxidada	1	1	
Comuna vidriada de melat	3	2	1 vora d'olla
Comuna vidriada de groc	1	1	
<u>Vidre</u>			
Fragment de vidre	4	1	1 fons de vas
<u>Fauna</u>	6	2	1 fèmur de pollastre, 1 costella de xai
<u>Metall</u>	1	1	1 peça de ferro

UE: 305 (2014)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	23	3	3 fons, 1 olla
Decorada de verd i manganès	1	1	
<u>Ceràmica moderna</u>			
Comuna grisa	1	1	
Porcellana decorada de blau, verd i taronja	1	1	

UE: 305 (2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	13	2	1 olla
<u>Ceràmica moderna</u>			
Comuna grisa	4	2	
	1	1	
<u>Material constructiu (teula)</u>	1	1	
<u>Fauna</u>	2	1	

UE: 305 (2014-2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	36	4	3 fons, 2 olla
Decorada de verd i manganès	1	1	
<u>Ceràmica moderna</u>			
Comuna grisa	5	2	
Porcellana decorada de blau, verd i taronja	1	1	
<u>Material constructiu (teula)</u>	1	1	
<u>Fauna</u>	2	1	

UE: 306

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	2	1	
<u>Ceràmica moderna i contemporània</u>			
Porcellana blanca amb decoració perduda	1	1	
Porcellana blanca decorada de daurat	2	1	

UE: 307 (2014)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	16	2	1 fons d'olla, 2 vora d'olla

UE: 307 (2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	27	1	1 vora d'olla
<u>Fauna</u>	14	1	1 fèmur de pollastre

UE: 307 (2014-2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa	43	2	1 fons d'olla, 3 vora d'olla
<u>Fauna</u>	14	1	1 fèmur de pollastre

Sector Sud (Sondeig 4)

UE: 401 (2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica contemporània</u>			
Comuna vidriada de melat	9	2	2 vores d'olla, 1 vora de plat
Porcellana tipus "pickman"	5	2	1 vora de plat
Porcellana blanca sense decoració	10	1	
Grisa comuna	5	3	
<u>Numismàtica</u>			
5 pessetes, model dels anys 90	1	1	Moneda de 5 pessetes
<u>Materials constructius</u>			
Rajola vidriada amb decoració	3	3	
Totxana	18	2	
Teula	12	3	
Totxo	11	2	
<u>Vidre</u>	48	3	1 ampolla d'anís
<u>Fauna</u>	9	2	1 mandíbula de cànid
<u>Metalls</u>	15	10	6 claus, 1 vis, 2 visagres

<u>Fusta</u>	9	2	3 fragments cremats
<u>Altres</u>			
Cable de telèfon	1	1	
Fragments d'uralita	8	2	
Pot de conserva	1	1	
Fragment de drap	1	1	
Bossa de plàstic	1	1	Bossa de compra "supeco"
Tap de plàstic	2	2	

UE: 402 (2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval i moderna</u>			
Grisa medieval	2	1	
Tipus pisa decorada en blau de València	6	3	1 orla de l'"Ave Maria"
Tipus pisa amb decoració perduda	1	1	
Comuna vidriada de verd	7	3	
Comuna vidriada de melat	22	3	1 nansa, 2 vores
Comuna grisa	3	2	
<u>Ceràmica contemporània</u>			
Porcellana	7	3	
<u>Numismàtica</u>			
Moneda de "doscientas piezas" de 1870	1	1	Moneda del govern provisional de 1870
Moneda de 5 pessetes de 1975	1	1	"Duro" de Joan Carles I
<u>Fauna</u>	18	1	Conill
<u>Vidre</u>	1	1	
<u>Metall</u>	11	5	3 claus
<u>Material constructiu</u>	5	4	1 totxana, 3 rajoles

UE: 403 (2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval i moderna</u>			
Grisa medieval	5	2	1 nansa d'olla
Daurada valenciana o de reflex metàl·lic	1	1	1 fons d'escudella
Comuna vidriada de melat	3	1	1 vora de plat
Comuna vidriada de groc	1	1	
<u>Ceràmica contemporània</u>			
Porcellana blanca	4	1	
Porcellana decorada de blau	1	1	1 vora de plat
Comuna oxidada	1	1	1 fons de test
<u>Fauna</u>	24	1	1 mandíbula de porc, 1 costella de porc
<u>Metalls</u>	10	5	2 claus, 1 visagra
<u>Materials constructius (teula)</u>	1	1	

UE: 404 (2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica medieval</u>			
Grisa medieval	5	1	1 vora d'olla
<u>Ceràmica moderna i contemporània</u>			
Grisa comuna	1	1	
Comuna oxidada	1	1	
Comuna vidriada de melat	1	1	
Porcellana tipus "pickman"	2	1	
<u>Metalls</u>	3	1	Fragments de ferro

UE: 405 (2015)

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
<u>Ceràmica moderna i contemporània</u>			
Grisa comuna	2	2	
Comuna vidriada de melat	11	2	2 vores de cassola
Porcellana	2	1	
Porcellana decorada de blau	1	1	
<u>Fauna</u>	39	1	Pollastre
<u>Materials constructius</u>			
Rajola	3	2	
Morter de calç	3	1	
<u>Metalls</u>			
Ferro	1	1	